

Handelsbankens delårsrapport

JANUARI – SEPTEMBER 2016

Sammanfattning januari – september 2016, jämfört med januari – september 2015

- Rörelseresultatet steg med 7% till 15 935 mkr (14 942)
- Periodens resultat efter skatt för total verksamhet steg med 8% till 12 801 mkr (11 842)
- Resultatet per aktie för total verksamhet ökade till 6,66 kr (6,21)
- Räntabiliteten på eget kapital för total verksamhet steg till 14,0% (13,1)
- Intäkterna ökade med 4% till 30 638 mkr (29 427)
- Räntenettet minskade marginellt till 20 644 mkr (20 769)
- Kreditförlustnivån minskade till 0,06% (0,08)
- Kärnprimärkapitalrelationen ökade till 24,0% (21,4) och den totala kapitalrelationen uppgick till 30,1% (27,4)
- Finansinspektionen bedömer i årets kapitalutvärdering att Handelsbankens behov av kärnprimärkapital vid utgången av 2016 motsvarar en kärnprimärkapitalrelation på 21,1%

Sammanfattning tredje kvartalet 2016, jämfört med andra kvartalet 2016

- Rörelseresultatet ökade med 8% till 5 691 mkr (5 277)
- Periodens resultat efter skatt för total verksamhet ökade med 9% till 4 564 mkr (4 194) och resultatet per aktie uppgick till 2,36 kr (2,19)
- Räntabiliteten på eget kapital för total verksamhet steg till 14,7% (14,2)
- Intäkterna steg med 6% till 10 473 mkr (9 922)
- Räntenettet ökade med 3% till 7 041 mkr (6 808)
- Provisionsnettot minskade med 1% till 2 259 mkr (2 280)
- Realisationsvinst från försäljning av aktier i Industrivärden uppgick till 764 mkr
- Kreditförlustnivån uppgick till 0,10% (0,05)

Innehållsförteckning

Sidan

Koncernen – Översikt	3
Koncernens utveckling	4
Koncernen – Segment	8
Handelsbanken Sverige	9
Handelsbanken Storbritannien	11
Handelsbanken Danmark	13
Handelsbanken Finland	15
Handelsbanken Norge	17
Handelsbanken Nederländerna	19
Handelsbanken Capital Markets	21
Övriga enheter som inte redovisas i segmenten	23
Nyckeltal	24
Handelsbanksaktien	24
Finansiella rapporter i sammandrag – Koncernen	25
Resultaträkning	25
Resultat per aktie	25
Totalresultat	26
Utveckling per kvartal	27
Balansräkning	28
Förändring eget kapital	29
Kassaflödesanalys	29
Not 1 Redovisningsprinciper	30
Not 2 Räntenetto	31
Not 3 Provisionsnetto	31
Not 4 Nettoresultat av finansiella transaktioner	32
Not 5 Övriga kostnader	32
Not 6 Kreditförluster och osäkra fordringar	33
Not 7 Avvecklad verksamhet	34
Not 8 Utlåning och kreditexponering	34
Not 9 Derivat	36
Not 10 Kvittning av finansiella instrument	37
Not 11 Goodwill och andra immateriella tillgångar	38
Not 12 Skulder till kreditinstitut, in- och upplåning från allmänheten	38
Not 13 Emitterade värdepapper	38
Not 14 Ställda säkerheter, ansvarsförbindelser och övriga åtaganden	38
Not 15 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	39
Not 16 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde	41
Not 17 Rörelseförvärv	43
Not 18 Tillgångar och skulder i valuta	44
Not 19 Kapitalbas och kapitalkrav i den konsoliderade situationen	45
Not 20 Risk och kapitalhantering	49
Not 21 Transaktioner med närstående	53
Not 22 Segmentinformation	53
Not 23 Händelser efter balansdagen	53
Finansiella rapporter i sammandrag – Moderbolaget	54
Information telefonkonferens, med mera	59
Revisorernas rapport avseende översiktlig granskning av delårsrapport	60
Aktiekursutveckling och övrig information	61

Koncernen – Översikt

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Resultaträkning i sammandrag									
Räntenetto	7 041	6 808	3%	6 834	3%	20 644	20 769	-1%	27 740
Provisionsnetto	2 259	2 280	-1%	2 308	-2%	6 709	6 977	-4%	9 320
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 112	523	113%	226	392%	2 797	1 105	153%	2 608
Riskresultat försäkring	25	35	-29%	40	-38%	136	121	12%	157
Övriga utdelningsintäkter	1	222	-100%	1	0%	226	279	-19%	281
Andelar i intresseföretags resultat	10	13	-23%	18	-44%	25	28	-11%	17
Övriga intäkter	25	41	-39%	34	-26%	101	148	-32%	213
Summa intäkter	10 473	9 922	6%	9 461	11%	30 638	29 427	4%	40 336
Personalkostnader	-2 941	-2 952	0%	-2 953	0%	-9 561	-9 228	4%	-12 581
Övriga kostnader	-1 234	-1 346	-8%	-1 197	3%	-3 883	-3 761	3%	-5 203
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-137	-119	15%	-126	9%	-381	-375	2%	-487
Summa kostnader	-4 312	-4 417	-2%	-4 276	1%	-13 825	-13 364	3%	-18 271
Resultat före kreditförluster	6 161	5 505	12%	5 185	19%	16 813	16 063	5%	22 065
Kreditförluster, netto	-476	-229	108%	-458	4%	-892	-1 122	-20%	-1 597
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	6	1	500%	4	50%	14	1		7
Rörelseresultat	5 691	5 277	8%	4 731	20%	15 935	14 942	7%	20 475
Skatter	-1 127	-1 091	3%	-1 028	10%	-3 147	-3 201	-2%	-4 277
Periodens resultat från kvarvarande verksamhet	4 564	4 186	9%	3 703	23%	12 788	11 741	9%	16 198
Periodens resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	-	8		55		13	101	-87%	145
Periodens resultat	4 564	4 194	9%	3 758	21%	12 801	11 842	8%	16 343
Balansräkning i sammandrag									
Summa utlåning till allmänheten	1 965 649	1 937 155	1%	1 855 311	6%	1 965 649	1 855 311	6%	1 866 467
- varav hypotekslåning	1 134 235	1 117 514	1%	1 062 001	7%	1 134 235	1 062 001	7%	1 082 644
In- och upplåning från allmänheten	1 009 427	1 134 500	-11%	1 049 202	-4%	1 009 427	1 049 202	-4%	753 855
- varav hushåll	398 655	391 701	2%	351 120	14%	398 655	351 120	14%	356 432
Summa eget kapital	134 085	129 582	3%	127 435	5%	134 085	127 435	5%	128 268
Summa tillgångar	2 908 935	3 030 645	-4%	2 943 621	-1%	2 908 935	2 943 621	-1%	2 522 133
Nyckeltal i sammandrag									
Räntabilitet på eget kapital, total verksamhet*	14,7%	14,2%		12,7%		14,0%	13,1%		13,5%
Räntabilitet på eget kapital, kvarvarande verksamhet*	14,7%	14,2%		12,5%		14,0%	13,0%		13,4%
K/I-tal kvarvarande verksamhet	41,2%	44,5%		45,2%		45,1%	45,4%		45,3%
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	2,36	2,19		1,97		6,66	6,21		8,57
- efter utspädning	2,32	2,15		1,93		6,55	6,08		8,39
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	24,0%	23,0%		21,4%		24,0%	21,4%		21,2%
Total kapitalrelation, CRD IV	30,1%	28,9%		27,4%		30,1%	27,4%		27,2%

* Vid beräkning av räntabilitet på eget kapital justeras eget kapital för påverkan av orealiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar klassificerade som "Tillgängliga för försäljning" och för kassaflödessäkringar samt omvärderingseffekter av förmånsbestämda pensionsplaner.

Koncernens utveckling

JANUARI – SEPTEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2015

Koncernens rörelseresultat steg med 7% till 15 935 mkr (14 942). Periodens resultat efter skatt för total verksamhet steg med 8% till 12 801 mkr (11 842) och resultatet per aktie ökade till 6,66 kr (6,21).

Kärnprimärkapitalrelationen ökade till 24,0% (21,4) och räntabiliteten på eget kapital för total verksamhet steg till 14,0% (13,1).

K/I-talet sjönk till 45,1% (45,4).

Intäkter

mkr	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.
Räntenetto	20 644	20 769	-1%
Provisionsnetto	6 709	6 977	-4%
Nettoresultat av finansiella trans.	2 797	1 105	153%
Övriga intäkter	488	576	-15%
Summa intäkter	30 638	29 427	4%

Intäkterna ökade med 4% till 30 638 mkr (29 427).

Räntenettet sjönk med 1% till 20 644 mkr (20 769).

Justerat för valutakurseffekter på -458 mkr ökade räntenettet med 2%.

Högre utlåningsvolymerna ökade räntenettet med 1 166 mkr samtidigt som lägre utlåningsmarginaler påverkade negativt med -489 mkr. Förändrade inlåningsvolymerna påverkade räntenettet med -82 mkr som en följd av negativa räntor i Sverige. Sjunkande korträntor medförde att inlåningsmarginalerna minskade med 819 mkr. Räntenedgången innebar även att ränteintäkten på tillgångar som finansieras av eget kapital minskade med 64 mkr.

Den så kallade benchmarkeffekten i Stadshypotek uppgick till -45 mkr (-49) och kostnaden för Resolutionsfonden uppgick till -736 mkr (-716 mkr i stabilitetsfundsavgift). Tillsammans med avgifter till olika insättargarantier ökade statliga avgifter till -980 mkr (-951).

Resterande del av räntenettoförändringen förklaras framförallt av lägre upplåningskostnader.

Medelvolymer utlåning till allmänheten ökade med 5% till 1 923 mdkr (1 839). Valutakurseffekter påverkade utlåningsvolymerna negativt med -32 mdkr. Utlåningen till hushållssektorn steg med 7% till 990 mdkr (924) och företagsutlåningen ökade med 2% till 933 mdkr (916).

Medelvolymer in- och upplåning minskade med 2% till 992 mdkr (1 009). Medelvolymer hushållsinlåning steg med 12% till 374 mdkr (333) och inlåningen från företag minskade med 9% till 618 mdkr (676).

Provisionsnettot minskade med 4% till 6 709 mkr (6 977), främst till följd av lägre courtageintäkter och ett lägre netto från betalningsverksamheten.

Courtageintäkterna sjönk med 18% till 660 mkr (805) till följd av lägre handelsvolymerna. Betalningsprovisionerna minskade netto med 9% till 1 394 mkr (1 534) som en följd av att provisionsnettot från kortverksamheten sjönk med 12% till 935 mkr (1 065). Minskningen förklaras huvudsakligen av lägre interchangeavgifter. Fondförvaltningsprovisionerna minskade med 56 mkr till 2 188 mkr (2 244). Effekten av fortsatta nettoinflöden motverkades av lägre genomsnittliga marknadsvärden på tillgångarna.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade till 2 797 mkr (1 105) och förklaras framförallt av realisationsvinster vid försäljning av aktier på totalt 1 685 mkr (17) under perioden.

Övriga intäkter uppgick till 488 mkr (576). Minskningen förklaras huvudsakligen av lägre utdelningsintäkter.

Kostnader

mkr	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.
Personalkostnader	-9 561	-9 228	4%
Övriga kostnader	-3 883	-3 761	3%
Av- och nedskrivningar	-381	-375	2%
Summa kostnader	-13 825	-13 364	3%

De totala kostnaderna ökade med 3% till -13 825 mkr (-13 364). Valutakurseffekter minskade kostnaderna med 266 mkr.

Personalkostnaderna steg med 4% till -9 561 mkr (-9 228). Valutakurseffekter minskade personalkostnaderna med 187 mkr samtidigt som uppskattade pensionskostnader enligt IAS 19 ökade med 170 mkr. Under perioden gjordes ingen avsättning till Oktogonen (-420 mkr). Justerat för ovanstående poster och första kvartalets reservering på -700 mkr ökade personalkostnaderna med knappt 1%. De rörliga ersättningarna, inklusive socialavgifter och lönebikostnader, minskade till -68 mkr (-94).

Genomsnittligt antal anställda uppgick till 11 803 medarbetare (11 817). Exklusive de expanderande verksamheterna i Storbritannien och Nederländerna, där medelantalet anställda ökade med 187 respektive 36 medarbetare, minskade medelantalet anställda med 2%.

Arbetet med kostnadsnerdragningar i den svenska verksamheten fortsätter. Bedömningen att, allt annat lika, sänka kostnaderna med 600-700 mkr från och med 2018 kvarstår oförändrad.

Övriga kostnader ökade med 3% till -3 883 mkr (-3 761), främst till följd av högre kostnader för köpta tjänster. Valutakurseffekter minskade övriga kostnader med 74 mkr.

Kreditförluster

mkr	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.
Kreditförluster, netto	-892	-1 122	-230
Kreditförlustnivå i % av utlåning, ack.	0,06	0,08	-0,02
Osäkra fordringar, netto	3 321	4 189	-21%
Andel osäkra fordringar	0,17	0,22	-0,05

Kreditförlusterna minskade till -892 mkr (-1 122) och kreditförlustnivån uppgick till 0,06% (0,08). Kreditkvaliteten var fortsatt stabil. Osäkra fordringar netto minskade med 21% till 3 321 mkr (4 189), motsvarande 0,17% av utlåningen (0,22).

KVARTAL 3 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2016

Rörelseresultatet ökade med 8% till 5 691 mkr (5 277). Justerat för reavinst och erhållna utdelningar sjönk rörelseresultatet med 1%. Periodens resultat efter skatt för total verksamhet steg med 9% till 4 564 mkr (4 194). Resultatet per aktie uppgick till 2,36 kr (2,19) och räntabiliteten på eget kapital till 14,7% (14,2).

K/I-talet minskade till 41,2% (44,5).

Intäkter

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.
Räntenetto	7 041	6 808	3%
Provisionsnetto	2 259	2 280	-1%
Nettoresultat av finansiella trans.	1 112	523	113%
Övriga intäkter	61	311	-80%
Summa intäkter	10 473	9 922	6%

Intäkterna ökade med 6% till 10 473 mkr (9 922). Justerat för jämförelsestörande poster ökade intäkterna med 1%. Valutakurseffekterna var marginella.

Räntenettet ökade med 3% till 7 041 mkr (6 808). Statliga avgifter, som 2016 består av avgifter till den svenska Resolutionsfonden och olika insättargarantier, steg till -326 mkr (-318). Den så kallade benchmark-effekten i Stadshypotek uppgick till -51 mkr (-29).

Stigande utlåningsvolymerna ökade räntenettet med 84 mkr och högre utlåningsmarginaler bidrog positivt med 24 mkr. Räntenettet från inlåning minskade med 83 mkr, vilket helt förklaras av lägre inlåningsmarginaler. En dag mer i det tredje kvartalet ökade räntenettet med 23 mkr. Resterande förändring av räntenettet förklaras främst av minskade upplåningskostnader.

Medelvolymer utlåning till allmänheten ökade med 1% till 1 946 mdkr (1 927). Valutakurseffekter ökade utlåningen med 3 mdkr. Hushållsutlåningen steg med 2% medan företagsutlåningen var i stort sett oförändrad. Den totala medelvolymer in- och upplåning ökade med 2% till 1 006 mdkr (991). Hushållsinlåningen ökade med 4% medan medelvolymer företagsinlåning var oförändrad.

Provisionsnettot minskade till 2 259 mkr (2 280). Säsongsmissigt lägre courtageintäkter och lägre

rådgivningsprovisioner motverkades till stor del av högre fondförvaltningsintäkter. Courtageintäkterna minskade med 14% till 198 mkr (229) och rådgivningsprovisionerna sjönk till 56 mkr (98). Samtidigt ökade fondförvaltningsprovisionerna med 8% till 776 mkr (717). Betalningsprovisionerna minskade netto till 474 mkr (502) till följd av högre kortprovisionskostnader. Nettot från kortverksamheten minskade med 26 mkr till 315 mkr (341), främst till följd av högre clearing- och serviceavgifter i det tredje kvartalet.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner steg till 1 112 mkr (523) och inkluderar 769 mkr (89) i realisationsvinster från försäljning av aktier. Justerat för reavinst uppgick nettoresultatet av finansiella transaktioner till 343 mkr (434).

Övriga intäkter sjönk till 61 mkr (311) till följd av högre utdelningsintäkter i jämförelsekvartalet.

Kostnader

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.
Personalkostnader	-2 941	-2 952	0%
Övriga kostnader	-1 234	-1 346	-8%
Av- och nedskrivningar	-137	-119	15%
Summa kostnader	-4 312	-4 417	-2%

Kostnaderna minskade med 2% till -4 312 mkr (-4 417). Valutakurseffekter var marginella.

Personalkostnaderna minskade något till -2 941 mkr (-2 952). Ingen avsättning gjordes till Oktogonen (-).

Periodens avsättning till rörliga ersättningar uppgick till -12 mkr (-25) och genomsnittligt antal anställda steg till 11 859 (11 716) till följd av ökat antal tillfälligt anställda under sommaren.

Övriga kostnader minskade med 8% till -1 234 mkr (-1 346) och förklaras främst av säsongsmissigt lägre kostnader i det tredje kvartalet.

Kreditförluster

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.
Kreditförluster, netto	-476	-229	247
Kreditförlustnivå i % av utlåning	0,10	0,05	0,05
Osäkra fordringar, netto	3 321	3 383	-2%
Andel osäkra fordringar	0,17	0,17	0,00

Kreditförlusterna ökade till -476 mkr (-229) och kreditförlustnivån uppgick till 0,10% (0,05). Ökningen förklaras framförallt av en ökad reservering på ett enskilt engagemang.

Kvaliteten i kreditportföljen var fortsatt stabil. Osäkra fordringar minskade med 2% och uppgick till 3 321 mkr (3 383), motsvarande 0,17% (0,17) av utlåningen.

FINANSIERING OCH LIKVIDITET

Emissionsvolymerna av obligationer ökade under niomånadersperioden till 179 mdkr (119), varav 129 mdkr i säkerställda obligationer och 50 mdkr i seniora obligationer. Under det tredje kvartalet gjordes

bland annat den första säkerställda emissionen från den finska cover poolen.

Banken har stora volymer likvida medel, hypotekslån och andra tillgångar som inte är pantsatta och som därmed utgör ett skydd för bankens seniora långivare. Kvoten mellan icke pantsatta tillgångar och all icke säkerställd marknadsfinansiering uppgick vid periodens slut till 221% (203% vid utgången av 2015).

Banken har en stark likviditetssituation. Kassamedel och likvida tillgångar placerade i centralbanker uppgick till 456 mdkr och volymen likvida obligationer och övriga likvida tillgångar till 162 mdkr.

Enligt gällande svensk definition från januari 2013 uppgick koncernens Liquidity Coverage Ratio (LCR) vid utgången av september till 162% (141). I USD uppgick LCR till 164% (127) och i EUR till 178% (265). Koncernens LCR, beräknat enligt EU-kommissionens delegerade akt, uppgick till 181% (172).

KAPITAL

Bankens mål är att kärnprimärkapitalrelationen under normala förhållanden ska överstiga det kärnprimärkapitalbehov som Finansinspektionen kommunicerar till banken med 1-3 procentenheter. Finansinspektionen har nu slutfört 2016-års Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) och beräknar Handelsbankens kärnprimärkapitalbehov vid utgången av 2016 till 99,2 mdkr, motsvarande en kärnprimärkapitalrelation på 21,1%. Handelsbankens kärnprimärkapitalrelation uppgick vid utgången av det tredje kvartalet till 24,0% och banken ligger därmed inom målintervallet.

Årets SREP inkluderar påslag i Pelare 2 för Finansinspektionens aviserade högre riskviker på företags-exponeringar och införandet av ett löptidsgolv på 2,5 år avseende dessa exponeringar. Det totala kärnprimärkapitalpåslaget relaterat till högre riskviker uppgår till 8,6 mdkr och påslaget för löptidsgolvet till 2,1 mdkr. Banken har ansökt om nya IRK-modeller avseende företagsexponeringar och när dessa är godkända kommer delar av det nuvarande kapitalpåslaget att flytta till Pelare 1.

Kärnprimärkapitalkravet för övriga Pelare 2-risker uppgick till 1,5% jämfört med 1,9% i Finansinspektionens publicerade kapitalkrav för det andra kvartalet 2016. Minskningen är framförallt hänförlig till en lägre risknivå i bankens pensionssystem.

Kärnprimärkapitalkrav vid utgången av 2016 (SREP)

	mdkr	% av REA
Minimikrav	21,1	4,5
SIFI pelare 1	14,1	3,0
Kontracyklisk buffert	4,3	0,9
Kapitalkonserveringsbuffert	11,7	2,5
Pelare 1	51,3	10,9
SIFI pelare 2	9,4	2,0
Riskviktsgolv bolån	21,0	4,5
Företagsriskviker	8,6	1,8
M-faktor	2,1	0,4
Övrigt pelare 2	6,8	1,5
Pelare 2	47,9	10,2
Totalt	99,2	21,1

Oktogonen

Beslutet att inte göra någon avsättning till Oktogonen under 2016 motiverades av den kraftiga ökningen av bankens kapitalkrav som aviserades av Finansinspektionen i början av 2016. Banken har under året fortsatt att generera kapital. Tillsammans med kunskap om utfallet av Finansinspektionens kapitalutvärdering (SREP) bedömer banken att avsättningen till Oktogonen kan återupptas igen från och med 2017. En förutsättning är, liksom tidigare, att bankens lönsamhet överstiger genomsnittet för konkurrenterna.

Kapitalsituationen 30 september 2016 jämfört med 30 september 2015

mkr	30 sep 2016	30 sep 2015	Förändr.
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	24,0%	21,4%	2,6
Total kapitalrelation, CRD IV	30,1%	27,4%	2,7
Riskexponeringsbelopp CRD IV, mkr	463 675	473 539	-2%
Kärnprimärkapital	111 134	101 123	10%
Total kapitalbas	139 553	129 571	8%
Kapitalkrav, Basel I-golv	98 228	93 543	5%
Total kapitalbas, Basel I-golv	141 120	131 148	8%

Kapitalbasen uppgick till 140 mdkr (130) och bankens totala kapitalrelation ökade till 30,1% (27,4).

Kärnprimärkapitalet steg till 111 mdkr (101) och kärnprimärkapitalrelationen steg med 2,6 procentenheter till 24,0% (21,4). Konverteringar av 2011-års personalkonvertibel ökade relationen med 0,5 procentenheter och periodens vinst, efter avdrag för upparbetad utdelning och exklusive reavinster från avyttring av AFS-innehav, bidrog med 2,1 procentenheter, inklusive utdelning från Handelsbanken Liv på totalt 4,1 mdkr.

Högre utlåningsvolymer påverkade kärnprimärkapitalrelationen med -0,5 procentenheter och kreditriskmigrationen i låneportföljen påverkade med -0,5 procentenheter. Effekten av att nya utlåningsvolymer har lägre risk än genomsnittet i kreditportföljen, så kallad volymmigration, ökade kärnprimärkapitalrelationen med 0,8 procentenheter.

Effekten av IAS 19 minskade kärnprimärkapitalrelationen med 0,1 procentenhet.

Valutakurseffekter påverkade med -0,1 procentenhet. Försäljning av AFS-aktier påverkade positivt med 1,0 procentenhet. Nettoeffekten av övriga faktorer minskade kärnprimärkapitalrelationen med 0,6 procentenheter.

Kapitalsituationen 30 september 2016 jämfört med 30 juni 2016

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	För- ändr.
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	24,0%	23,0%	1,0
Total kapitalrelation, CRD IV	30,1%	28,9%	1,2
Risikexponeringsbelopp CRD IV, mkr	463 675	474 500	-2%
Kärnprimärkapital	111 134	109 006	2%
Total kapitalbas	139 553	137 057	2%
Kapitalkrav, Basel I-golv	98 228	97 459	1%
Total kapitalbas, Basel I-golv	141 120	138 600	2%

Kapitalbasen ökade till 140 mdkr (137) och den totala kapitalrelationen ökade till 30,1% (28,9). Kärnprimärkapitalet steg till 111 mdkr (109) och kärnprimärkapitalrelationen enligt CRD IV ökade till 24,0% (23,0). Konvertering av personalkonvertibel ökade kärnprimärkapitalrelationen med 0,1 procentenhet och periodens vinst, efter avdrag för upparbetad utdelning och reavinsterna från avyttring av AFS-innehav, ökade kärnprimärkapitalrelationen med 0,3 procentenheter.

En lägre volym företagsutlåning bidrog till att ändrade utlåningsvolymerna påverkade kärnprimärkapitalrelationen positivt med 0,1 procentenhet. Samtidigt bidrog kreditriskmigrationen i kreditportföljen negativt med 0,1 procentenhet.

Påverkan från IAS 19 var marginell. Effekten av ytterligare sänkta diskonteringsräntor motverkades av högre marknadsvärden på pensionstillgångarna.

Försäljning av aktier i Industrivärden påverkade kärnprimärkapitalrelationen positivt med 0,6 procentenheter. Valutakurseffekterna var marginella och nettoeffekten av övriga faktorer var neutral.

Ekonomiskt kapital och tillgängliga finansiella resurser
Handelsbankens interna bedömning av kapitalbehovet utgår från bankens modell för ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC), vilket ställs i relation till

bankens tillgängliga finansiella resurser (Available Financial Resources, AFR). Den av styrelsen fastställda målsättningen är att kvoten mellan AFR och EC för koncernen ska överstiga 120%. Vid utgången av det tredje kvartalet uppgick EC för koncernen till 52,9 mdkr, och AFR till 142,3 mdkr. Kvoten mellan AFR och EC var därmed 269%. För moderbolaget uppgick EC till 46,0 mdkr och AFR till 120,3 mdkr.

För konsoliderad situation uppgick EC till 31,8 mdkr och AFR till 142,5 mdkr.

RATING

Under maj 2016 uppgraderade Fitch Handelsbankens långsiktiga rating till AA från AA- och banken har därmed erhållit högst rating i Europa av samtliga jämförbara banker från såväl Fitch som Moody's. Under tredje kvartalet var Handelsbankens lång- och kortfristiga rating oförändrad hos de ratinginstitut som följer banken.

	Långfristig	Kortfristig	Counterparty risk assessment
Standard & Poor's	AA-	A-1+	
Fitch	AA	F1+	
Moody's	Aa2	P-1	Aa1
DBRS	AA (low)		

ÖVRIGT OCH HÄNDELSE EFTER PERIODENS SLUT

Ledningsförändringar

Den 16 augusti utsågs Anders Bouvin till ny verkställande direktör och koncernchef i Handelsbanken. Anders Bouvin var tidigare chef för verksamheten i Storbritannien.

Den 4 oktober meddelade banken att befattningen som Sverigechef tas bort. Detta innebär att de svenska regionbankscheferna återigen rapporterar direkt till verkställande direktör.

Koncernen – Segment

mkr	Hemmamarknader									Koncernen Jan-sep 2016
	Sverige	Stor- britannien	Danmark	Finland	Norge	Neder- länderna	Capital Markets	Övrigt	Just. & elim.	
Räntenetto	11 501	3 303	1 239	916	2 422	312	406	545		20 644
Provisionsnetto	3 131	372	284	303	274	26	2 266	53		6 709
Nettoresultat av finansiella transaktioner	541	160	54	66	93	3	822	1 058		2 797
Riskresultat försäkring							136			136
Övriga utdelningsintäkter								25		25
Övriga intäkter	19	0	12	7	76	0	6	207		327
Summa intäkter	15 192	3 835	1 589	1 292	2 865	341	3 636	1 888		30 638
Personalkostnader	-2 804	-1 379	-478	-279	-496	-145	-1 787	-2 012	-181	-9 561
Övriga kostnader	-851	-320	-128	-157	-144	-44	-632	-1 607		-3 883
Internt köpta och sålda tjänster	-1 965	-394	-209	-177	-272	-53	-39	3 109		
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-56	-35	-10	-10	-2	-5	-57	-203	-3	-381
Summa kostnader	-5 676	-2 128	-825	-623	-914	-247	-2 515	-713	-184	-13 825
Resultat före kreditförluster	9 516	1 707	764	669	1 951	94	1 121	1 175	-184	16 813
Kreditförluster, netto	-236	-87	-238	-50	-240	0	-41			-892
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	1	2	6	0	0	-	0	5		14
Rörelseresultat	9 281	1 622	532	619	1 711	94	1 080	1 180	-184	15 935
Resultatutdelning	697	26	63	93	61	2	-942	0		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	9 978	1 648	595	712	1 772	96	138	1 180	-184	15 935
Interna intäkter*	81	-987	-291	-237	-1 871	-163	-2 026	5 494		

mkr	Hemmamarknader									Koncernen Jan-sep 2015
	Sverige	Stor- britannien	Danmark	Finland	Norge	Neder- länderna	Capital Markets	Övrigt	Just. & elim.	
Räntenetto	11 503	3 377	1 260	1 016	2 460	240	454	459		20 769
Provisionsnetto	3 476	322	334	294	306	18	2 214	13		6 977
Nettoresultat av finansiella transaktioner	333	147	53	48	72	4	1 012	-564		1 105
Riskresultat försäkring							121			121
Andelar i intresseföretags resultat								28		28
Övriga intäkter	45	5	14	16	17	-	6	324		427
Summa intäkter	15 357	3 851	1 661	1 374	2 855	262	3 807	260		29 427
Personalkostnader	-2 712	-1 390	-469	-279	-544	-115	-1 857	-1 718	-144	-9 228
Övriga kostnader	-839	-294	-132	-115	-155	-26	-629	-1 571		-3 761
Internt köpta och sålda tjänster	-1 959	-326	-209	-181	-277	-62	-40	3 054		
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-67	-19	-9	-7	-10	-2	-55	-206		-375
Summa kostnader	-5 577	-2 029	-819	-582	-986	-205	-2 581	-441	-144	-13 364
Resultat före kreditförluster	9 780	1 822	842	792	1 869	57	1 226	-181	-144	16 063
Kreditförluster, netto	-446	-167	-236	-70	-192	-2	-9			-1 122
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	-3	-11	3	0	6	-	0	6		1
Rörelseresultat	9 331	1 644	609	722	1 683	55	1 217	-175	-144	14 942
Resultatutdelning	699	25	53	78	37	0	-892	0		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	10 030	1 669	662	800	1 720	55	325	-175	-144	14 942
Interna intäkter*	11	-1 123	-242	-295	-2 162	-125	-1 802	5 738		

* Interna intäkter som ingår i Summa intäkter består av intäkter från transaktioner mellan andra rörelsesegment och Övrigt. Eftersom ränteintäkter och räntekostnader redovisas netto som intäkt innebär det att interna intäkter bland annat innehåller nettot av intern finansieringskostnad mellan segmenten och Övrigt.

Segmenten utgörs av Handelsbanken Sverige, Handelsbanken Storbritannien, Handelsbanken Danmark, Handelsbanken Finland, Handelsbanken Norge och Handelsbanken Nederländerna samt av Handelsbanken Capital Markets. I segmentens resultaträkningar ingår

interna poster såsom interna räntor, provisioner och ersättningar för interna tjänster huvudsakligen enligt självkostnadsprincipen. Den del av Handelsbanken Capital Markets rörelseresultat som inte innehåller risktagande resultatutdelas till kundansvarigt kontor.

Handelsbanken Sverige

Handelsbanken Sverige består av kontorsrörelsen i fem regionbanker samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Sverige. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbankerna tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 454 kontor i hela Sverige. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Räntenetto	3 929	3 813	3%	3 717	6%	11 501	11 503	0%	15 278
Provisionsnetto	1 047	1 080	-3%	1 154	-9%	3 131	3 476	-10%	4 619
Nettoresultat av finansiella transaktioner	167	242	-31%	94	78%	541	333	62%	383
Övriga intäkter	4	4	0%	5	-20%	19	45	-58%	61
Summa intäkter	5 147	5 139	0%	4 970	4%	15 192	15 357	-1%	20 341
Personalkostnader	-278	-920	-70%	-910	-69%	-2 804	-2 712	3%	-3 620
Övriga kostnader	-261	-310	-16%	-266	-2%	-851	-839	1%	-1 163
Internt köpta och sålda tjänster	-630	-677	-7%	-630	0%	-1 965	-1 959	0%	-2 595
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-19	-17	12%	-22	-14%	-56	-67	-16%	-88
Summa kostnader	-1 188	-1 924	-38%	-1 828	-35%	-5 676	-5 577	2%	-7 466
Resultat före kreditförluster	3 959	3 215	23%	3 142	26%	9 516	9 780	-3%	12 875
Kreditförluster, netto	-128	-84	52%	-136	-6%	-236	-446	-47%	-763
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	1	1	0%	0		1	-3		-2
Rörelseresultat	3 832	3 132	22%	3 006	27%	9 281	9 331	-1%	12 110
Resultatutdelning	271	224	21%	279	-3%	697	699	0%	935
Rörelseresultat efter resultatutdelning	4 103	3 356	22%	3 285	25%	9 978	10 030	-1%	13 045
Interna intäkter	71	121	-41%	62	15%	81	11		46
K/I-tal, %	21,9	35,9		34,8		35,7	34,7		35,1
Kreditförlustnivå, %	0,04	0,03		0,05		0,03	0,05		0,07
Allokerat kapital	72 997	68 642	6%	68 490	7%	72 997	68 490	7%	71 894
Räntabilitet på allokerat kapital, %	17,5	15,3		15,0		14,7	15,2		14,7
Medelantal anställda	4 352	4 300	1%	4 713	-8%	4 355	4 482	-3%	4 468
Antal kontor	454	463	-2%	463	-2%	454	463	-2%	463

AFFÄRSVOLYMER

Medelvolymer, mdkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Utlåning till allmänheten*									
Hushåll	748	736	2%	693	8%	735	681	8%	688
varav Hypotekslån	695	681	2%	639	9%	681	626	9%	633
Företag	479	481	0%	475	1%	481	476	1%	477
varav Hypotekslån	270	272	-1%	270	0%	272	269	1%	270
Totalt	1 227	1 217	1%	1 168	5%	1 216	1 157	5%	1 165
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	302	291	4%	269	12%	291	258	13%	263
Företag	199	200	-1%	194	3%	199	191	4%	193
Totalt	501	491	2%	463	8%	490	449	9%	456

* Exklusive utlåning till Riksgälden.

JANUARI – SEPTEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 1% till 9 281 mkr (9 331). Under tredje kvartalet flyttades 598 mkr, motsvarande den återstående delen av första kvartalets personalkostnadsreservering på 700 mkr, från segmentet Handelsbanken Sverige till Övrigt.

Räntenettet var oförändrat och uppgick till 11 501 mkr (11 503). Ett lägre ränteläge minskade inlåningsmarginalen med -903 mkr och lägre utlåningsmarginaler påverkade med ytterligare -76 mkr. Växande utlåningsvolymerna ökade räntenettet med 548 mkr. Samtidigt innebar negativa svenska korträntor att ökade inlåningsvolymerna påverkade räntenettet negativt med -130 mkr. Avgifter till Resolutionsfonden och insättargarantin uppgick till -495 mkr (-498). Resterande del av räntenettoförändringen förklaras framförallt av lägre upplåningskostnader.

Provisionsnettot sjönk med 10% till 3 131 mkr (3 476). Minskningen förklaras framförallt av att lägre interchangeavgifter minskade intäkterna från kortverksamheten samt av minskade fondförvaltningsprovisioner och courtageintäkter.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner steg med 62% och uppgick till 541 mkr (333). Ökningen förklaras framförallt av ett högre resultat i valutaaffären.

De totala kostnaderna ökade med 2% till -5 676 mkr (-5 577). Personalkostnaderna ökade med 3% och övriga kostnadsposter steg marginellt. Medelantalet anställda minskade med 3% till 4 355 (4 482). K/I-talet uppgick till 35,7% (34,7).

Kreditförlusterna minskade till -236 mkr (-446) och kreditförlustnivån sjönk till 0,03% (0,05).

Affärsutveckling

För sjätte respektive femte året i rad fick Handelsbanken utmärkelserna "Årets affärsbank" och "Sveriges småföretagsbank" i Finansbarometerns årliga undersökning. Handelsbanken får högst betyg i kategorierna kundnöjdhet, service och bemötande, tjänste- och produktutbud samt kvalitet på rådgivning.

Precis som tidigare år konstaterade SKI, Svenskt Kvalitetsindex i sin stora undersökning av kundnöjdhet att Handelsbanken har nöjdare kunder än övriga stora svenska banker. Av privatkunderna fick Handelsbanken indexvärdet 67,6, vilket ska jämföras med de andra större bankerna som låg i intervallet 56,4 – 66,0. Av företagskunderna fick Handelsbanken indexvärdet 69,4, vilket ska jämföras med de övriga större bankerna som låg mellan 55,4 – 67,6.

Banken har under flera år uppvisat det största nettoinflödet av nya volymer på den svenska fondmarknaden. Under årets första nio månader uppgick nysparandet i bankens fonder i Sverige till 7,5 mdkr på en

fondmarknad där det totala nettoinflödet uppgick till 10,6 mdkr.

Medelvolymerna inlåning från hushåll ökade med 13%, jämfört med motsvarande period föregående år, och uppgick till 291 mdkr (258). Medelvolymerna hypoteksutlåning till privatpersoner växte med 9% till 681 mdkr (626), medan medelvolymerna utlåning till företag ökade med 1% till 481 mdkr (476).

Den 4 oktober meddelade banken att befattningen som Sverigechef tas bort. Detta innebär att de svenska regionbankscheferna återigen rapporterar direkt till verkställande direktör.

KVARTAL 3 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2016

Rörelseresultatet ökade till 3 832 mkr (3 132). Justerat för flytten av personalkostnadsreserven till Övrigt var den underliggande ökningen 3%.

Räntenettet ökade med 3% till 3 929 mkr (3 813). Lägre upplåningskostnader, ökade utlåningsvolymerna och högre hypoteksmarginaler motverkade effekten av fortsatt sjunkande korträntenivåer.

Inlåningsmarginalerna minskade med -92 mkr till följd av fortsatt sjunkande korträntenivåer. Samtidigt påverkade ökade inlåningsvolymerna negativt med -14 mkr till följd av negativa marginaler. Högre utlåningsvolymerna påverkade räntenettet positivt med 32 mkr, och högre utlåningsmarginaler bidrog med 53 mkr. Resterande del av räntenettoökningen förklaras främst av lägre upplåningskostnader.

Avgifter till Resolutionsfonden och insättargarantin steg till -165 mkr (-161) och benchmarkeffekten i Stadshypotek minskade till -51 mkr (-29).

Medelvolymerna hypotekslån till privatpersoner ökade med 2% till 695 mdkr (681). Bruttomarginalen på hypoteksstocken, före kostnader för rådgivning och administration, steg till 1,06% (1,04).

Medelvolymerna utlåning till företag minskade till 479 mdkr (481).

Provisionsnettot sjönk med 3% till 1 047 mkr (1 080), främst till följd av låga clearingkostnader i kortverksamheten under jämförelsekvartalet.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner minskade till 167 mkr (242).

Till följd av flytten av den återstående personalkostnadsreserven till Övrigt minskade kostnaderna till -1 188 mkr (-1 924). Justerat för flytten sjönk kostnaderna med 7% till -1 786 mkr. Minskningen förklaras av säsongsmässigt lägre övriga kostnader i tredje kvartalet, men även av lägre personalkostnader. Medelantalet fast anställda minskade med 84 personer. Ökat antal visstidsanställda under sommarmånaderna bidrog till att totalt medelantal anställda ökade till 4 352 medarbetare (4 300).

Kreditförlusterna ökade till -128 mkr (-84) och kreditförlustnivån uppgick till 0,04% (0,03).

Handelsbanken Storbritannien

Handelsbanken Storbritannien består av den brittiska kontorsrörelsen med fem regionbanker samt av kapitalförvaltaren Heartwood. Dessutom ingår Handelsbanken Finans verksamhet i Storbritannien. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbankerna tillhandahåller banktjänster på 205 kontor i hela Storbritannien.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Räntenetto	1 085	1 102	-2%	1 180	-8%	3 303	3 377	-2%	4 570
Provisionsnetto	121	132	-8%	114	6%	372	322	16%	452
Nettoresultat av finansiella transaktioner	34	76	-55%	44	-23%	160	147	9%	194
Övriga intäkter	-1	0		1		0	5	-100%	7
Summa intäkter	1 239	1 310	-5%	1 339	-7%	3 835	3 851	0%	5 223
Personalkostnader	-444	-462	-4%	-482	-8%	-1 379	-1 390	-1%	-1 870
Övriga kostnader	-109	-105	4%	-104	5%	-320	-294	9%	-429
Internt köpta och sålda tjänster	-137	-137	0%	-116	18%	-394	-326	21%	-455
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-11	-11	0%	-9	22%	-35	-19	84%	-30
Summa kostnader	-701	-715	-2%	-711	-1%	-2 128	-2 029	5%	-2 784
Resultat före kreditförluster	538	595	-10%	628	-14%	1 707	1 822	-6%	2 439
Kreditförluster, netto	-20	-26	-23%	-65	-69%	-87	-167	-48%	-224
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	-1		-2		2	-11		-12
Rörelseresultat	518	568	-9%	561	-8%	1 622	1 644	-1%	2 203
Resultatutdelning	11	7	57%	8	38%	26	25	4%	34
Rörelseresultat efter resultatutdelning	529	575	-8%	569	-7%	1 648	1 669	-1%	2 237
Interna intäkter	-310	-327	5%	-391	21%	-987	-1 123	12%	-1 481
K/I-tal, %	56,1	54,3		52,8		55,1	52,3		53,0
Kreditförlustnivå, %	0,04	0,05		0,15		0,06	0,13		0,13
Allokerat kapital	10 582	10 263	3%	10 723	-1%	10 582	10 723	-1%	10 452
Räntabilitet på allokerat kapital, %	15,6	17,5		16,5		16,2	16,8		16,8
Medelantal anställda	1 987	1 957	2%	1 850	7%	1 952	1 765	11%	1 794
Antal kontor	205	204	0%	195	5%	205	195	5%	197

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Medelvolymer, m GBP									
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	5 609	5 456	3%	4 900	14%	5 451	4 714	16%	4 809
Företag	11 196	10 847	3%	10 136	10%	10 870	9 915	10%	10 026
Totalt	16 805	16 303	3%	15 036	12%	16 321	14 629	12%	14 835
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	2 751	2 425	13%	1 832	50%	2 412	1 680	44%	1 747
Företag	7 526	7 051	7%	6 828	10%	7 107	6 520	9%	6 576
Totalt	10 277	9 476	8%	8 660	19%	9 519	8 200	16%	8 323

JANUARI – SEPTEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 1% till 1 622 mkr (1 644). Valutakurseffekter påverkade rörelseresultatet negativt med -154 mkr. I lokal valuta ökade rörelseresultatet med 9%, framförallt till följd av växande affärsvolymerna och lägre kreditförluster.

Räntabiliteten uppgick till 16,2% (16,8).

Räntenettet minskade med 2% till 3 303 mkr (3 377) till följd av en försvagning av det brittiska pundet. Valutakurseffekter påverkade räntenettet negativt med -314 mkr och i lokal valuta ökade räntenettet med 8%. Den underliggande tillväxten förklaras främst av ökade affärsvolymerna, där ökade utlåningsvolymerna bidrog med 278 mkr och inlåningsvolymerna med 57 mkr. Lägre utlåningsmarginaler påverkade räntenettet negativt med -42 mkr, medan inlåningsmarginalerna var i stort sett oförändrade.

Provisionsnettot ökade med 16% till 372 mkr (322). I lokal valuta var ökningen 28% och förklaras främst av högre utlåningsprovisioner. Kapitalförvaltningsverksamheten bidrog med 180 mkr (191) i kapitalförvaltnings- och rådgivningsprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade till 160 mkr (147).

Kostnaderna steg med 5% till -2 128 mkr (-2 029). I lokal valuta ökade kostnaderna med 16% och förklaras helt av den expanderande verksamheten.

Medelantalet anställda ökade med 11% till 1 952 medarbetare (1 765).

Kreditförlusterna minskade till -87 mkr (-167) och kreditförlustnivån sjönk till 0,06% (0,13).

Affärsutveckling

EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet visade att Handelsbanken hade de mest nöjda kunderna av bankerna i Storbritannien – på såväl privat- som företagssidan. Privatkunderna gav banken indexvärdet 83,5, att jämföras med branschsnittet på 74,1. Företagskunderna gav Handelsbanken indexvärdet 81,6, att jämföras med branschsnittet på 73,3.

Affärsvolymerna fortsatte att öka. Medelvolymen inlåning från hushåll ökade med 44% jämfört med motsvarande period föregående år, medan utlåningen till

hushåll ökade med 16%. Totalt ökade medelvolymerna utlåning med 12% till 16,3 md GBP, samtidigt som inlåningen växte med 16% till 9,5 md GBP. Relationen utlåning/inlåning minskade under tredje kvartalet till 164%, att jämföras med 174% vid motsvarande kvartal 2015.

Det förvaltade kapitalet i Heartwood uppgick till 2,8 md GBP, att jämföras med 2,5 md GBP vid årsskiftet.

Antalet kontor i Storbritannien uppgick till 205. Därutöver har kontorschefer rekryterats för ytterligare två kontorsetableringar.

KVARTAL 3 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2016

Rörelseresultatet minskade med 9% till 518 mkr (568). Valutakurseffekter påverkade med -27 mkr och i lokal valuta sjönk rörelseresultatet med 4%. Minskningen förklaras främst av en engångsintäkt i jämförelseperioden relaterad till försäljning av Visa Europe. Räntabiliteten uppgick till 15,6% (17,5).

Intäkterna sjönk med 5% till 1 239 mkr (1 310). Valutakurseffekter påverkade intäkterna negativt med -65 mkr.

Räntenettet sjönk med 2%, eller 17 mkr, till 1 085 mkr (1 102) som ett resultat av valutakursförändringar på -56 mkr. I lokal valuta ökade räntenettet med 4%. Underliggande volymtillväxt motverkas av viss marginalpress på utlåning till privatkunder. Dageffekten ökade räntenettet med 10 mkr.

Provisionsnettot minskade med 8% till 121 mkr (132), främst till följd av valutakurseffekter och lägre utlåningsprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner minskade till 34 mkr (76) och förklaras främst av en engångsintäkt i jämförelsekvartalet relaterad till försäljningen av Visa Europe.

Kostnaderna minskade med 2% till -701 mkr (-715). Justerat för valutakursförändringar ökade kostnaderna med 3%. Medelantalet anställda steg med 2% till 1 987 personer (1 957).

Kreditförlusterna minskade till -20 mkr (-26) och kreditförlustnivån uppgick till 0,04% (0,05).

Handelsbanken Danmark

Handelsbanken Danmark består av kontorsrörelsen i Danmark som är organiserad i en regionbank samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Danmark. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 57 kontor i hela Danmark. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Räntenetto	425	405	5%	417	2%	1 239	1 260	-2%	1 678
Provisionsnetto	93	93	0%	92	1%	284	334	-15%	436
Nettoresultat av finansiella transaktioner	19	18	6%	18	6%	54	53	2%	77
Övriga intäkter	3	6	-50%	4	-25%	12	14	-14%	17
Summa intäkter	540	522	3%	531	2%	1 589	1 661	-4%	2 208
Personalkostnader	-164	-155	6%	-162	1%	-478	-469	2%	-629
Övriga kostnader	-43	-41	5%	-42	2%	-128	-132	-3%	-178
Internt köpta och sålda tjänster	-71	-69	3%	-64	11%	-209	-209	0%	-279
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-3	-4	-25%	-2	50%	-10	-9	11%	-15
Summa kostnader	-281	-269	4%	-270	4%	-825	-819	1%	-1 101
Resultat före kreditförluster	259	253	2%	261	-1%	764	842	-9%	1 107
Kreditförluster, netto	-194	-38	411%	-190	2%	-238	-236	1%	-299
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	5	1	400%	1	400%	6	3	100%	8
Rörelseresultat	70	216	-68%	72	-3%	532	609	-13%	816
Resultatutdelning	26	18	44%	18	44%	63	53	19%	72
Rörelseresultat efter resultatutdelning	96	234	-59%	90	7%	595	662	-10%	888
Interna intäkter	-92	-95	3%	-100	8%	-291	-242	-20%	-295
K/I-tal, %	49,6	49,8		49,2		49,9	47,8		48,3
Kreditförlustnivå, %	0,92	0,18		0,94		0,37	0,39		0,37
Allokerat kapital	6 412	6 146	4%	6 281	2%	6 412	6 281	2%	6 219
Räntabilitet på allokerat kapital, %	4,6	11,9		4,5		10,0	11,1		11,2
Medelantal anställda	627	626	0%	640	-2%	626	632	-1%	631
Antal kontor	57	57	0%	57	0%	57	57	0%	57

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Medelvolymer, md dkr									
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	41,3	40,1	3%	37,0	12%	40,2	36,3	11%	36,7
Företag	28,7	28,8	0%	29,9	-4%	28,7	29,2	-2%	28,9
Totalt	70,0	68,9	2%	66,9	5%	68,9	65,5	5%	65,6
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	12,1	12,0	1%	11,5	5%	11,8	11,0	7%	11,1
Företag	15,7	13,5	16%	18,4	-15%	15,5	16,9	-8%	16,9
Totalt	27,8	25,5	9%	29,9	-7%	27,3	27,9	-2%	28,0

JANUARI – SEPTEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 13% till 532 mkr (609), främst till följd av ett lägre provisionsnetto än under motsvarande period föregående år. Valutakurseffekterna var marginella. Räntabiliteten uppgick till 10,0% (11,1).

Räntenettet minskade med 2% till 1 239 mkr (1 260), främst till följd av lägre utlåningsmarginaler. Ökade utlåningsvolymen bidrog positivt med 55 mkr, vilket dock motverkades av att lägre utlåningsmarginaler minskade räntenettet med -70 mkr. Lägre inlåningsmarginaler påverkade räntenettet negativt med -13 mkr.

Avgifter för den svenska Resolutionsfonden och insättargarantin belastade räntenettet med -34 mkr (-42).

Provisionsnettot minskade med 15% till 284 mkr (334), främst till följd av lägre värdepappersrelaterade provisionsintäkter.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade marginellt till 54 mkr (53).

Kostnaderna steg med 1% till -825 mkr (-819) till följd av högre personalkostnader.

Kreditförlusterna uppgick till -238 mkr (-236) och kreditförlustnivån sjönk något till 0,37% (0,39).

Affärsutveckling

EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet visade att Handelsbanken återigen hade de mest nöjda kunderna av bankerna i Danmark – på såväl privat- som företagssidan. Privatkunderna gav banken indexvärdet 77,7, att jämföras med branschsnittet på 71,6. På företagssidan var Handelsbanken den bank som ökade sin kundnöjdhet mest, med en ökning med 3,5 indexpunkter till 75,7, att jämföras med branschsnittet på 70,0.

Banken fortsatte att ha ett stabilt inflöde av nya kunder och affärsvolymerna från hushåll fortsatte att öka. Jämfört med motsvarande period föregående år ökade medelvolymen utlåning till hushåll med 11%, medan inlåningen från hushåll ökade med 7%. Företagsutlåningen minskade med 2%, medan inlåningen från företag minskade med 8%. Totalt ökade medelvolymen utlåning med 5% till 68,9 md dkr (65,5), medan inlåningen uppgick till 27,3 md dkr (27,9).

KVARTAL 3 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2016

Rörelseresultatet minskade till 70 mkr (216), till följd av högre kreditförluster. Resultatet före kreditförluster steg med 2%.

Räntenettet ökade med 5% till 425 mkr (405). Justerat för valutakurseffekter på 10 mkr var ökningen 2%. Växande utlåningsvolymen motverkades delvis av fortsatt pressade utlåningsmarginaler. Inlåningsräntenettet var oförändrat.

Provisionsnettot var oförändrat och uppgick till 93 mkr (93).

Nettoresultatet av finansiella transaktioner uppgick till 19 mkr (18).

Kostnaderna ökade med 12 mkr till -281 mkr (-269). Valutakursförändringar förklarar 7 mkr av ökningen.

Kreditförlusterna ökade till -194 mkr (-38). Ökningen förklaras huvudsakligen av en ökad reservering på ett enskilt engagemang. Kreditförlustnivån steg till 0,92% (0,18).

Handelsbanken Finland

Handelsbanken Finland består av kontorsrörelsen i Finland som är organiserad i en regionbank samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Finland. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 45 kontor i hela Finland. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Räntenetto	304	294	3%	333	-9%	916	1 016	-10%	1 361
Provisionsnetto	108	102	6%	96	13%	303	294	3%	387
Nettoresultat av finansiella transaktioner	8	45	-82%	10	-20%	66	48	38%	60
Övriga intäkter	1	3	-67%	3	-67%	7	16	-56%	23
Summa intäkter	421	444	-5%	442	-5%	1 292	1 374	-6%	1 831
Personalkostnader	-94	-95	-1%	-92	2%	-279	-279	0%	-369
Övriga kostnader	-37	-50	-26%	-35	6%	-157	-115	37%	-161
Internt köpta och sålda tjänster	-59	-60	-2%	-57	4%	-177	-181	-2%	-247
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-4	-3	33%	-2	100%	-10	-7	43%	-11
Summa kostnader	-194	-208	-7%	-186	4%	-623	-582	7%	-788
Resultat före kreditförluster	227	236	-4%	256	-11%	669	792	-16%	1 043
Kreditförluster, netto	-16	-11	45%	-5	220%	-50	-70	-29%	-83
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0		0		0	0		0
Rörelseresultat	211	225	-6%	251	-16%	619	722	-14%	960
Resultatutdelning	31	30	3%	26	19%	93	78	19%	110
Rörelseresultat efter resultatutdelning	242	255	-5%	277	-13%	712	800	-11%	1 070
Interna intäkter	-90	-62	-45%	-103	13%	-237	-295	20%	-367
K/I-tal, %	42,9	43,9		39,7		45,0	40,1		40,6
Kreditförlustnivå, %	0,05	0,04		0,02		0,06	0,08		0,07
Allokerat kapital	5 937	5 568	7%	6 014	-1%	5 937	6 014	-1%	6 186
Räntabilitet på allokerat kapital, %	12,7	14,3		14,4		12,7	13,9		13,8
Medelantal anställda	500	496	1%	508	-2%	495	497	0%	496
Antal kontor	45	45	0%	46	-2%	45	46	-2%	46

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Medelvolymer, m euro									
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	3 998	3 952	1%	3 959	1%	3 968	3 942	1%	3 947
Företag	8 747	8 733	0%	8 556	2%	8 741	8 606	2%	8 619
Totalt	12 745	12 685	0%	12 515	2%	12 709	12 548	1%	12 566
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	1 485	1 432	4%	1 386	7%	1 432	1 368	5%	1 367
Företag	1 933	1 766	9%	2 205	-12%	1 917	2 340	-18%	2 226
Totalt	3 418	3 198	7%	3 591	-5%	3 349	3 708	-10%	3 593

JANUARI – SEPTEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 14% till 619 mkr (722). Valutakurseffekterna var marginella. Räntabiliteten uppgick till 12,7% (13,9).

Intäkterna sjönk med 6%. Räntenettet minskade med 10% och uppgick till 916 mkr (1 016). Minskningen förklaras helt av minskade utlåningsmarginaler vilka påverkade räntenettet negativt med 104 mkr. Statliga avgifter till Resolutionsfonden och insättargarantin uppgick till -41 mkr (-40).

Provisionsnettot ökade med 3% till 303 mkr (294) till följd av högre betalningsprovisioner och nettoresultatet av finansiella transaktioner steg till 66 mkr (48).

De totala kostnaderna ökade med 7% till -623 mkr (-582), vilket främst förklaras av en kostnad av engångskaraktär på -30 mkr under första kvartalet. Personalkostnaderna var oförändrade och medelantalet anställda uppgick till 495 medarbetare (497).

Kreditförlusterna minskade till -50 mkr (-70) och kreditförlustnivån uppgick till 0,06% (0,08).

Affärsutveckling

Enligt EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet hade Handelsbanken nöjdare kunder än genomsnittet för bankerna i Finland. Privatkunderna gav Handelsbanken indexvärdet 80,1, att jämföras med branschsnittet på 73,1. Företagskunderna gav banken indexvärdet 77,5, att jämföras med branschsnittet på 76,9.

Medelvolymen inlåning från hushåll ökade med 5% och utlåning till hushåll steg med 1% jämfört med motsvarande period föregående år.

Medelvolymen utlåning till företag ökade med 2% samtidigt som företagsinlåningen minskade med 18% till följd av en minskad inlåning från stora företag.

KVARTAL 3 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2016

Rörelseresultatet minskade med 6% till 211 mkr (225) främst till följd av lägre intäkter. Justerat för valutakursförändringar minskade rörelseresultatet med 9%.

Räntenettet ökade med 3% och uppgick till 304 mkr (294). Ökningen förklaras främst av valutakurseffekter.

Provisionsnettot ökade med 6% till 108 mkr (102), framförallt till följd av högre betalningsprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner minskade till 8 mkr (45) till följd av att föregående kvartal innehöll en engångsintäkt relaterat till försäljningen av Visa Europe.

Kostnaderna minskade med 7% och uppgick till -194 mkr (-208). Justerat för valutakursförändringar minskade kostnader i lokal valuta med 10%.

Kreditförlusterna uppgick till -16 mkr (-11) och kreditförlustnivån uppgick till 0,05% (0,04).

Handelsbanken Norge

Handelsbanken Norge består av kontorsrörelsen i Norge som är organiserad i en regionbank samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Norge. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 50 kontor i hela Norge. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Räntenetto	856	797	7%	785	9%	2 422	2 460	-2%	3 248
Provisionsnetto	99	91	9%	103	-4%	274	306	-10%	395
Nettoresultat av finansiella transaktioner	25	30	-17%	29	-14%	93	72	29%	94
Övriga intäkter	4	68	-94%	8	-50%	76	17	347%	31
Summa intäkter	984	986	0%	925	6%	2 865	2 855	0%	3 768
Personalkostnader	-175	-158	11%	-177	-1%	-496	-544	-9%	-713
Övriga kostnader	-46	-50	-8%	-48	-4%	-144	-155	-7%	-207
Internt köpta och sålda tjänster	-96	-90	7%	-85	13%	-272	-277	-2%	-370
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-3	4		-3	0%	-2	-10	-80%	-13
Summa kostnader	-320	-294	9%	-313	2%	-914	-986	-7%	-1 303
Resultat före kreditförluster	664	692	-4%	612	8%	1 951	1 869	4%	2 465
Kreditförluster, netto	-73	-64	14%	-53	38%	-240	-192	25%	-222
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0%	6	-100%	0	6		6
Rörelseresultat	591	628	-6%	565	5%	1 711	1 683	2%	2 249
Resultatutdelning	22	16	38%	14	57%	61	37	65%	57
Rörelseresultat efter resultatutdelning	613	644	-5%	579	6%	1 772	1 720	3%	2 306
Interna intäkter	-629	-558	-13%	-702	10%	-1 871	-2 162	13%	-2 805
K/I-tal, %	31,8	29,3		33,3		31,2	34,1		34,1
Kreditförlustnivå, %	0,14	0,12		0,10		0,15	0,13		0,11
Allokerat kapital	14 441	12 870	12%	13 007	11%	14 441	13 007	11%	12 966
Räntabilitet på allokerat kapital, %	13,2	15,6		13,9		13,6	13,5		13,6
Medelantal anställda	681	658	3%	691	-1%	668	679	-2%	676
Antal kontor	50	50	0%	51	-2%	50	51	-2%	50

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Medelvolymer, md nkr									
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	86,4	85,3	1%	82,0	5%	85,3	80,7	6%	81,3
Företag	144,3	142,7	1%	120,3	20%	142,1	118,3	20%	120,5
Totalt	230,7	228,0	1%	202,3	14%	227,4	199,0	14%	201,8
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	20,0	19,1	5%	17,9	12%	19,2	17,2	12%	17,3
Företag	45,8	44,2	4%	47,2	-3%	43,6	52,4	-17%	51,1
Totalt	65,8	63,3	4%	65,1	1%	62,8	69,6	-10%	68,4

JANUARI – SEPTEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet ökade med 2% till 1 711 mkr (1 683), men påverkades negativt av försvagningen av den norska kronan jämfört med föregående år. I lokal valuta förbättrades rörelseresultatet med 8%.

Räntabiliteten uppgick till 13,6% (13,5).

Intäkterna var i stort oförändrade, men steg med 7% justerat för valutakurseffekter. Räntenettet minskade med 2% till 2 422 mkr (2 460). Utlåningsmarginalerna minskade med 201 mkr samtidigt som ökade utlåningsvolymer bidrog positivt till räntenettet med 212 mkr. Nedgången i utlåningsmarginalerna motverkades delvis av att inlåningsmarginalerna steg med 101 mkr.

Avgifterna för den svenska Resolutionsfonden och insättargarantin belastade räntenettet med -79 mkr (-76).

Provisionsnettot minskade med 10% till 274 mkr (306). Justerat för valutakursförändringar minskade provisionsnettot med 5%, främst till följd av lägre ut- och inlåningsprovisioner.

Övriga intäkter ökade till 76 mkr (17). Ökningen förklaras av erhållen utdelning från Visa Norge FLI, hänförligt till Visa Inc.'s förvärv av Visa Europe.

Kostnaderna minskade med 7%, eller -72 mkr, till -914 mkr (-986). Valutakurseffekter minskade kostnaderna med 55 mkr. Personalkostnaderna, uttryckt i lokal valuta, minskade med 3% och medelantal anställda sjönk till 668 medarbetare (679).

Kreditförlusterna ökade till -240 mkr (-192) och kreditförlustnivån uppgick till 0,15% (0,13).

Affärsutveckling

Enligt EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet hade Handelsbanken nöjdare kunder än genomsnittet för bankerna i Norge. Privatkunderna gav Handelsbanken indexvärdet 74,2, att jämföras med branschsnittet på 69,3. Företagskunderna gav banken indexvärdet 69,9, att jämföras med branschsnittet på 67,4.

Affärsvolymerna fortsatte att öka under tredje kvartalet. Under årets nio första månader växte medelvolymen inlåning från hushåll med 12% jämfört med motsvarande period föregående år, medan utlåningen till hushåll ökade med 6%. Medelvolymen utlåning till företag ökade med 20%, medan inlåningen från företag var 17% lägre än under motsvarande period föregående år.

Totalt ökade medelvolymen utlåning med 14% till 227,4 md nkr (199,0), medan den totala inlåningen minskade med 10% till följd av minskad inlåning från företag.

KVARTAL 3 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2016

Rörelseresultatet minskade med 6% till 591 mkr (628), men förklaras helt av utdelning från VISA Norge FLI på 64 mkr under föregående kvartal.

Räntenettet ökade med 7%, eller 59 mkr, till 856 mkr (797). Valutakurseffekter påverkade positivt med 22 mkr. Uttryckt i lokal valuta ökade räntenettet med 4%. Lägre utlåningsmarginaler minskade räntenettet med -9 mkr, medan högre inlåningsmarginaler påverkade positivt med 8 mkr.

Provisionsnettot ökade med 9% till 99 mkr (91), bland annat till följd av lägre provisionskostnader.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner minskade till 25 mkr (30).

Kostnaderna ökade med 9% till -320 mkr (-294), bland annat till följd av valutakursförändringar och i lokal valuta var kostnadsökningen 6%. Personalkostnaderna ökade i lokal valuta med 8%, främst som en följd av avtalsenliga löneökningar samt att sommarvikarier ökade medelantalet anställda till 681 medarbetare (658).

Kreditförlusterna ökade till -73 mkr (-64) och kreditförlustnivån uppgick till 0,14% (0,12).

Handelsbanken Nederländerna

Handelsbanken Nederländerna består av kontorsrörelsen i Nederländerna som är organiserad i en regionbank samt kapitalförvaltningsverksamheten i Optimix Vermogensbeheer. Regionbanken tillhandahåller banktjänster på 25 kontor i Nederländerna.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Räntenetto	117	100	17%	84	39%	312	240	30%	328
Provisionsnetto	15	6	150%	6	150%	26	18	44%	23
Nettoreultat av finansiella transaktioner	2	0		3	-33%	3	4	-25%	5
Övriga intäkter	0	-		-		0	-		-
Summa intäkter	134	106	26%	93	44%	341	262	30%	356
Personalkostnader	-56	-45	24%	-41	37%	-145	-115	26%	-158
Övriga kostnader	-20	-16	25%	-8	150%	-44	-26	69%	-37
Internt köpta och sålda tjänster	-14	-19	-26%	-19	-26%	-53	-62	-15%	-84
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-2	-2	0%	-1	100%	-5	-2	150%	-3
Summa kostnader	-92	-82	12%	-69	33%	-247	-205	20%	-282
Resultat före kreditförluster	42	24	75%	24	75%	94	57	65%	74
Kreditförluster, netto	-1	1		1		0	-2		-2
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	-	-		-		-	-		-
Rörelseresultat	41	25	64%	25	64%	94	55	71%	72
Resultatutdelning	0	2	-100%	0	0%	2	0		0
Rörelseresultat efter resultatutdelning	41	27	52%	25	64%	96	55	75%	72
Interna intäkter	-55	-56	2%	-45	-22%	-163	-125	-30%	-175
K/I-tal, %	68,7	75,9		74,2		72,0	78,2		79,2
Kreditförlustnivå, %	0,02	-0,02		-0,02		0,00	0,01		0,01
Allokerat kapital	1 131	956	18%	906	25%	1 131	906	25%	851
Räntabilitet på allokerat kapital, %	11,2	8,6		8,5		9,9	6,4		6,4
Medelantal anställda	198	188	5%	162	22%	189	153	24%	159
Antal kontor	25	23	9%	23	9%	25	23	9%	23

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Medelvolymer, m euro									
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	1 502	1 367	10%	1 067	41%	1 369	982	39%	1 022
Företag	1 741	1 397	25%	1 117	56%	1 470	1 122	31%	1 149
Totalt	3 243	2 764	17%	2 184	48%	2 839	2 104	35%	2 171
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	65	58	12%	48	35%	58	48	21%	47
Företag	378	440	-14%	703	-46%	409	737	-45%	703
Totalt	443	498	-11%	751	-41%	467	785	-41%	750

JANUARI – SEPTEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet förbättrades med 71% till 94 mkr (55), framförallt som ett resultat av fortsatt växande affärsvolym. Intäkterna steg med 30% samtidigt som kostnaderna ökade med 20%. Räntabiliteten uppgick till 9,9% (6,4).

Räntenettet steg med 30% till 312 mkr (240). Ökade utlåningsvolym bidrog med 67 mkr och högre utlåningsmarginaler med 4 mkr. Högre inlåningsmarginaler förbättrade räntenettet med 3 mkr.

Provisionsnettot uppgick till 26 mkr (18).

Kostnaderna steg med 20% till -247 mkr (-205) till följd av den fortsatta expansionen. K/I-talet förbättrades till 72,0% (78,2) och medelantalet anställda ökade med 24% till 189 (153).

Återvinningar av tidigare reserverade kreditförluster uppgick netto till 0 mkr (-2) och kreditförlustnivån var 0,00% (0,01).

Affärsutveckling

EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet visade att Handelsbanken hade de mest nöjda kunderna av bankerna i Nederländerna – på såväl privat- som företagssidan. Privatkunderna gav banken indexvärdet 74,1, att jämföras med branschsnittet på 65,5. Företagskunderna gav Handelsbanken indexvärdet 71,9, att jämföras med branschsnittet på 57,1.

Medelvolymen utlåning till hushåll ökade med 39% till 1 369 m euro (982), medan inlåningen från hushåll steg med 21% till 58 m euro (48). Utlåningen till företag steg med 31% till 1 470 m euro (1 122). Som en följd av neddragna affärsvolym mot ett fåtal stora företag minskade medelvolymen inlåning från företag med 45% till 409 m euro (737). Affärsvolymerna från små och medelstora företag fortsatte att växa.

Banken hade 25 kontor i Nederländerna sedan banken under tredje kvartalet öppnat kontor i Roermond samt i Laren.

Handelsbanken slöt i april ett avtal om att förvärva den nederländska kapitalförvaltaren Optimix. Bolaget är framförallt aktivt inom diskretionär kapitalförvaltning och har ett förvaltad kapital på 2 md euro, inklusive egna fonder. Affären slutfördes den 1 september 2016.

KVARTAL 3 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2016

Rörelseresultatet ökade med 64% till 41 mkr (25).

Intäkterna ökade med 26% till 134 mkr (106). Räntenettet steg med 17%, främst till följd av att medelvolymen utlåning steg med 17% under kvartalet.

Provisionsnettot ökade med 9 mkr till 15 mkr (6) som ett resultat av att kapitalförvaltaren Optimix ingår i resultaträkningen från och med den 1 september.

Kostnaderna ökade med 12% till -92 mkr (-82), och förklaras bland annat av Optimix. Personalkostnaderna steg med 24% och medelantalet anställda ökade till 198 medarbetare (188).

Kreditförlusterna uppgick till -1 mkr (1) och kreditförlustnivån blev 0,02% (-0,02).

Handelsbanken Capital Markets

Handelsbanken Capital Markets omfattar Markets & Asset Management, Pension & Life, Handelsbanken International samt Business Support och har medarbetare i 21 länder.

Markets & Asset Management erbjuder ett komplett utbud av produkter och tjänster kopplade till riskhantering, värdepapper, derivat, fonder, analys, debt capital markets och corporate finance samt samordnar bankens erbjudande inom sparområdet.

Pension & Life omfattar dotterbolaget Handelsbanken Liv och erbjuder pensionslösningar och andra trygghetslösningar för privat- och företagskunder.

Handelsbanken International omfattar bankens kontor och representantkontor i 16 länder utanför bankens hemmamarknader samt enheterna Financial Institutions (globala banksamarbeten) och Transaction Banking (cash management, trade finance och exportfinansiering).

En stor del av intäkterna från Handelsbanken Capital Markets produkter, bland annat kapitalförvaltningsprovisioner och intäkter från valutaväxlingar, bokförs direkt i kontorsrörelsen på kundansvarigt kontor och ingår således inte i resultaträkningen nedan.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Räntenetto	135	134	1%	143	-6%	406	454	-11%	641
Provisionsnetto	753	771	-2%	734	3%	2 266	2 214	2%	2 972
Nettoresultat av finansiella transaktioner	244	338	-28%	249	-2%	822	1 012	-19%	1 226
Riskresultat försäkring	25	35	-29%	40	-38%	136	121	12%	157
Övriga intäkter	3	1	200%	3	0%	6	6	0%	10
Summa intäkter	1 160	1 279	-9%	1 169	-1%	3 636	3 807	-4%	5 006
Personalkostnader	-580	-597	-3%	-596	-3%	-1 787	-1 857	-4%	-2 447
Övriga kostnader	-203	-217	-6%	-198	3%	-632	-629	0%	-857
Internt köpta och sålda tjänster	-17	-22	-23%	-12	42%	-39	-40	-3%	-86
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-18	-19	-5%	-18	0%	-57	-55	4%	-79
Summa kostnader	-818	-855	-4%	-824	-1%	-2 515	-2 581	-3%	-3 469
Resultat före kreditförluster	342	424	-19%	345	-1%	1 121	1 226	-9%	1 537
Kreditförluster, netto	-44	-7		-10	340%	-41	-9	356%	-4
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0		0		0	0		0
Rörelseresultat	298	417	-29%	335	-11%	1 080	1 217	-11%	1 533
Resultatutdelning	-361	-297	22%	-345	5%	-942	-892	6%	-1 209
Rörelseresultat efter resultatutdelning	-63	120		-10		138	325	-58%	324
Interna intäkter	-745	-702	-6%	-605	-23%	-2 026	-1 802	-12%	-2 347
K/I-tal, %	102,4	87,1		100,0		93,4	88,5		91,4
Kreditförlustnivå, %	0,37	0,06		0,07		0,12	0,02		0,01
Allokerat kapital	4 807	5 038	-5%	5 183	-7%	4 807	5 183	-7%	5 671
Räntabilitet på allokerat kapital, %	-4,1	7,5		-0,6		2,9	6,0		4,5
Medelantal anställda	1 674	1 681	0%	1 785	-6%	1 691	1 776	-5%	1 766

För ytterligare finansiell information om de olika affärsområdena inom Handelsbanken Capital Markets hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

JANUARI – SEPTEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 11% till 1 080 mkr (1 217). De totala intäkterna minskade med 4% till 3 636 mkr (3 807), framförallt till följd av att en lägre aktivitetsnivå i marknaden minskade nettoresultatet av finansiella transaktioner till 822 mkr (1 012).

Provisionsnettot ökade med 2% till 2 266 mkr (2 214). Rådgivnings- och kapitalförvaltningsprovisioner samt ränterelaterat courtage ökade, medan de aktierelaterade courtageintäkterna minskade.

De totala kostnaderna sjönk med 3% till -2 515 mkr (-2 581). Minskningen förklaras främst av att personalkostnaderna sjönk med 4% till -1 787 mkr (-1 857) till följd av att medelantalet anställda minskade med 5% till 1 691 (1 776).

Kreditförlusterna uppgick till -41 mkr (-9), vilket motsvarade en kreditförlustnivå på 0,12% (0,02).

Affärsutveckling

Kapitalförvaltningsverksamheten fortsatte att utvecklas positivt och nettosparandet i Handelsbankens fonder i Sverige uppgick under årets nio första månader till 7,5 mdkr, samtidigt som det totala nettosparandet på den svenska fondmarknaden uppgick till 10,6 mdkr. Nettosparandet i övriga Norden uppgick till 1 mdkr och totalt uppgick nettosparandet i koncernens fonder till 9,2 mdkr. Xact Kapitalförvaltning var även under perioden största aktör avseende nordiska börshandlade fonder.

Fondanalysföretaget Morningstar gav Handelsbankens aktiefonder högst snittbetyg av de 30 största fondförvaltarna i Sverige i sin treåriga rating av fonder på den svenska marknaden.

Den totala fondvolymen, inklusive börshandlade fonder, ökade från motsvarande period föregående år till 411 mdkr (365). Det totala förvaltade kapitalet i

koncernen ökade under samma period med drygt 13% till 539 mdkr (475).

Affärsområdet Pension & Trygghet ökade sina marknadsandelar på en för övrigt svag marknad. Det förvaltade kapitalet i Handelsbanken Liv ökade till 120 mdkr (106).

Corporate Finance-affären utvecklades bra och banken var under årets nio första månader största nordiska aktör avseende köp och försäljning (M&A) av nordiska företag. Banken var även en av de största aktörerna avseende nyemissioner i Sverige. Bankens affärsvolymen på marknaden för kapitalmarknadsfinansieringar utvecklades väl och under årets första nio månader arrangerade banken 90 obligationsemissioner till ett värde av 11,7 md euro.

Medelvolymen utlåning i Handelsbanken International, det vill säga verksamhet utanför bankens hemmamarknader, ökade med 4% jämfört med motsvarande period föregående år till 35 mdkr (34). Inlåningen minskade under samma period med 23% till 46 mdkr (60).

KVARTAL 3 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2016

Rörelseresultatet minskade med 29% till 298 mkr (417) till följd av lägre intäkter samt högre kreditförluster. De totala intäkterna minskade med 9% till 1 160 mkr (1 279) till följd av säsongsmässigt högre nettoresultat av finansiella transaktioner och provisionsnetto under jämförelsekvartalet.

De totala kostnaderna minskade med 4% till -818 mkr (-855). Personalkostnaderna sjönk med 3%, bland annat som en effekt av att medelantalet anställda minskade till 1 674 medarbetare (1 681).

Kreditförlusterna uppgick till -44 mkr (-7), motsvarande en kreditförlustnivå på 0,37% (0,06).

Övriga enheter som inte redovisas i segmenten

Nedan redovisas intäkter och kostnader hänförliga till finansförvaltning och centrala stabsavdelningar samt avsättningar till vinstandelsstiftelsen Oktogonen. Dessutom redovisas realisationsresultat, utdelningar samt andra intäkter och kostnader som inte kan hänföras till något segment.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Räntenetto	190	163	17%	175	9%	545	459	19%	636
Provisionsnetto	23	5	360%	9	156%	53	13	308%	36
Nettoresultat av finansiella transaktioner	613	-226		-221		1 058	-564		569
Andelar i intresseföretags resultat	10	13	-23%	18	-44%	25	28	-11%	17
Övriga intäkter	12	181	-93%	11	9%	207	324	-36%	345
Summa intäkter	848	136		-8		1 888	260		1 603
Personalkostnader	-1 084	-459	136%	-452	140%	-2 012	-1 718	17%	-2 651
Övriga kostnader	-515	-557	-8%	-496	4%	-1 607	-1 571	2%	-2 171
Internt köpta och sålda tjänster	1 024	1 074	-5%	983	4%	3 109	3 054	2%	4 116
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-74	-67	10%	-69	7%	-203	-206	-1%	-248
Summa kostnader	-649	-9		-34		-713	-441	62%	-954
Resultat före kreditförluster	199	127	57%	-42		1 175	-181		649
Kreditförluster, netto									
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0%	-1		5	6		7
Rörelseresultat	199	127	57%	-43		1 180	-175		656
Resultatutdelning	0	0		0	0%	0	0	0%	1
Rörelseresultat efter resultatutdelning	199	127	57%	-43		1 180	-175		657
Interna intäkter	1 850	1 679	10%	1 884	-2%	5 494	5 738	-4%	7 424
Medelantal anställda	1 840	1 810	2%	1 788	3%	1 827	1 833	0%	1 829

JANUARI – SEPTEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2015

Rörelseresultatet steg till 1 180 mkr (-175). Ökningen förklaras framförallt av realisationsvinster från försäljning av aktier, vilka uppgick till 1 593 mkr (15) samt av att ingen avsättning gjorts till vinstandelsstiftelsen Oktogonen (-420). Resultatet är belastat med -598 mkr genom överföring av den återstående personalkostnadsreserven från segmentet Handelsbanken Sverige. Medelantalet anställda minskade till 1 827 medarbetare (1 833).

KVARTAL 3 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2016

Rörelseresultatet ökade till 199 mkr (127). Reavinsten från försäljningen av aktier i Industrivärden på 764 mkr motverkades av att resultatet belastades med -598 mkr genom en överföring av den återstående personalkostnadsreserven från Handelsbanken Sverige. Ingen avsättning gjordes till vinstandelsstiftelsen Oktogonen (-). Medelantalet anställda uppgick till 1 840 medarbetare (1 810).

NYCKELTAL – KONCERNEN

	Kv 3 2016	Kv 2 2016	Kv 3 2015	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	Helår 2015
Räntabilitet på eget kapital, total verksamhet*	14,7%	14,2%	12,7%	14,0%	13,1%	13,5%
Räntabilitet på eget kapital, kvarvarande verksamhet*	14,7%	14,2%	12,5%	14,0%	13,0%	13,4%
K/I-tal kvarvarande verksamhet	41,2%	44,5%	45,2%	45,1%	45,4%	45,3%
K/I-tal kvarvarande verksamhet, inkl kreditförluster	45,7%	46,8%	50,0%	48,0%	49,2%	49,3%
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	2,36	2,19	1,97	6,66	6,21	8,57
- efter utspädning	2,32	2,15	1,93	6,55	6,08	8,39
Ordinarie utdelning, kr						4,50
Total utdelning, kr						6,00
Justerat eget kapital per aktie, kr**	65,49	62,83	64,02	65,49	64,02	65,14
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	24,0%	23,0%	21,4%	24,0%	21,4%	21,2%
Total kapitalrelation, CRD IV	30,1%	28,9%	27,4%	30,1%	27,4%	27,2%
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav enligt Basel I-golv	144%	142%	140%	144%	140%	137%
Medelantal anställda, kvarvarande verksamhet	11 859	11 716	12 137	11 803	11 817	11 819
Antal kontor i Sverige	454	463	463	454	463	463
Antal kontor utanför Sverige	395	392	389	395	389	386

* Vid beräkning av räntabilitet på eget kapital justeras eget kapital för påverkan av realiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar klassificerade som "Tillgängliga för försäljning" och för kassaflödessäkringar samt omvärderingseffekter av förmånsbestämda pensionsplaner.

** Vid beräkning av eget kapital per aktie justeras eget kapital för påverkan av kassaflödessäkringar samt för utspädningseffekter.

Utöver finansiella definitioner enligt IFRS, används alternativa nyckeltal för att beskriva den underliggande verksamhetens utveckling och öka jämförbarheten mellan perioder. För definitioner och beräkning av dessa nyckeltal hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

HANDELSBANKSAKTIE

	Kv 3 2016	Kv 2 2016	Kv 3 2015	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	Helår 2015
Antal konverterade aktier	5 009 634	28 800 955	-	33 810 589	15 311	18 925
Antal återköpta aktier	-	-	-	-	-	-
Innehav av egna aktier i handelslager, ultimo	-	-	-	-	-	-
Antal utestående aktier efter återköp och avdrag för handelslager, ultimo	1 940 856 671	1 935 847 037	1 907 042 468	1 940 856 671	1 907 042 468	1 907 046 082
Antal utestående aktier efter utspädning, ultimo	1 974 528 804	1 975 789 501	1 972 887 071	1 974 528 804	1 972 887 071	1 972 745 117
Genomsnittligt antal under perioden konverterade aktier	30 547 119	12 852 916	15 311	14 525 366	10 274	12 028
Genomsnittligt innehav av egna aktier (återköpta och innehav i handelslager)	-	-	-	-	-	-
Genomsnittligt antal utestående aktier	1 937 593 201	1 919 898 998	1 907 042 468	1 921 571 448	1 907 037 431	1 907 039 185
- efter utspädning	1 975 789 501	1 976 193 169	1 973 425 509	1 972 745 117	1 971 862 552	1 971 862 552
Börskurs SHB A per ultimo, kr	117,90	101,80	119,90	117,90	119,90	112,90
Börsvärde per ultimo, mdkr	229	197	229	229	229	215

Finansiella rapporter i sammandrag – Koncernen

RESULTATRÄKNING – KONCERNEN

mkr		Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Ränteintäkter		9 943	9 451	5%	10 436	-5%	29 730	32 512	-9%	43 052
Räntekostnader		-2 902	-2 643	10%	-3 602	-19%	-9 086	-11 743	-23%	-15 312
Räntenetto	Not 2	7 041	6 808	3%	6 834	3%	20 644	20 769	-1%	27 740
Provisionsnetto	Not 3	2 259	2 280	-1%	2 308	-2%	6 709	6 977	-4%	9 320
Nettoresultat av finansiella transaktioner	Not 4	1 112	523	113%	226	392%	2 797	1 105	153%	2 608
Riskresultat försäkring		25	35	-29%	40	-38%	136	121	12%	157
Övriga utdelningsintäkter		1	222	-100%	1	0%	226	279	-19%	281
Andelar i intresseföretags resultat		10	13	-23%	18	-44%	25	28	-11%	17
Övriga intäkter		25	41	-39%	34	-26%	101	148	-32%	213
Summa intäkter		10 473	9 922	6%	9 461	11%	30 638	29 427	4%	40 336
Personalkostnader		-2 941	-2 952	0%	-2 953	0%	-9 561	-9 228	4%	-12 581
Övriga kostnader	Not 5	-1 234	-1 346	-8%	-1 197	3%	-3 883	-3 761	3%	-5 203
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar		-137	-119	15%	-126	9%	-381	-375	2%	-487
Summa kostnader		-4 312	-4 417	-2%	-4 276	1%	-13 825	-13 364	3%	-18 271
Resultat före kreditförluster		6 161	5 505	12%	5 185	19%	16 813	16 063	5%	22 065
Kreditförluster, netto	Not 6	-476	-229	108%	-458	4%	-892	-1 122	-20%	-1 597
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar		6	1	500%	4	50%	14	1		7
Rörelseresultat		5 691	5 277	8%	4 731	20%	15 935	14 942	7%	20 475
Skatter		-1 127	-1 091	3%	-1 028	10%	-3 147	-3 201	-2%	-4 277
Periodens resultat från kvarvarande verksamhet		4 564	4 186	9%	3 703	23%	12 788	11 741	9%	16 198
Periodens resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	Not 7	-	8		55		13	101	-87%	145
Periodens resultat		4 564	4 194	9%	3 758	21%	12 801	11 842	8%	16 343
Varav tillhör										
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB		4 564	4 194	9%	3 757	21%	12 800	11 841	8%	16 342
Minoritet		0	0		1		1	1		1

RESULTAT PER AKTIE – KONCERNEN

	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Periodens resultat, tillhörande aktieägarna i Svenska Handelsbanken AB	4 564	4 194	9%	3 757	21%	12 800	11 841	8%	16 342
- varav räntekostnad på konvertibla skuldebrev efter skatt	-27	-41	-34%	-46	-41%	-114	-153	-25%	-199
Genomsnittligt antal utestående aktier, miljoner	1 937,6	1 919,9		1 907,0		1 921,6	1 907,0		1 907,0
Genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning, miljoner	1 975,8	1 976,2		1 973,4		1 972,7	1 971,9		1 971,9
Resultat per aktie, kvarvarande verksamhet, kr	2,36	2,18	8%	1,94	22%	6,65	6,16	8%	8,49
- efter utspädning	2,32	2,14	8%	1,90	22%	6,54	6,03	8%	8,32
Resultat per aktie, avvecklad verksamhet, kr	-	0,01		0,03		0,01	0,05	-80%	0,08
- efter utspädning	-	0,01		0,03		0,01	0,05	-80%	0,07
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	2,36	2,19	8%	1,97	20%	6,66	6,21	7%	8,57
- efter utspädning	2,32	2,15	8%	1,93	20%	6,55	6,08	8%	8,39

Resultat per aktie efter utspädning beräknas genom att ta hänsyn till effekterna av en konvertering av utestående konvertibla skuldebrev. Det innebär att genomsnittligt antal aktier justeras med potentiella aktier och att periodens resultat justeras med periodens räntekostnad på utestående konvertibla skuldebrev efter skatt.

TOTALRESULTAT – KONCERNEN

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Periodens resultat	4 564	4 194	9%	3 758	21%	12 801	11 842	8%	16 343
Övrigt totalresultat									
Poster som inte omklassificeras till periodens resultat									
Förmånsbestämda pensionsplaner	91	-2 597		-2 382		-1 005	-3 647	72%	-3 152
Skatt på poster som inte omklassificeras till periodens resultat	-20	568		523		220	795	-72%	688
Summa poster som inte omklassificeras till periodens resultat	71	-2 029		-1 859		-785	-2 852	72%	-2 464
Poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat									
Kassaflödessäkringar	-1 238	1 442		2 792		3 730	1 190	213%	-501
Instrument tillgängliga för försäljning	-565	529		196		-1 137	1 629		682
Periodens omräkningsdifferens	970	1 063	-9%	-879		1 015	321	216%	-1 713
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	<i>-179</i>	<i>-10</i>		<i>-349</i>	<i>49%</i>	<i>-397</i>	<i>275</i>		<i>-394</i>
Skatt på poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat	364	-316		-544		-624	-401	-56%	215
<i>varav kassaflödessäkringar</i>	<i>273</i>	<i>-317</i>		<i>-614</i>		<i>-820</i>	<i>-262</i>	<i>-213%</i>	<i>110</i>
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>	<i>52</i>	<i>-1</i>		<i>-7</i>		<i>109</i>	<i>-79</i>		<i>18</i>
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	<i>39</i>	<i>2</i>		<i>77</i>	<i>-49%</i>	<i>87</i>	<i>-60</i>		<i>87</i>
Summa poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat	-469	2 718		1 565		2 984	2 739	9%	-1 317
Summa övrigt totalresultat	-398	689		-294	-35%	2 199	-113		-3 781
Periodens totalresultat	4 166	4 883	-15%	3 464	20%	15 000	11 729	28%	12 562
Periodens totalresultat hänförligt till									
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB	4 166	4 883	-15%	3 463	20%	14 999	11 728	28%	12 562
Minoritet	0	0	0%	1	-100%	1	1	0%	0

Ärvecklad verksamhet påverkar endast raderna Periodens omräkningsdifferens och Förmånsbestämda pensionsplaner i Övrigt totalresultat.

Under januari till september 2016 uppgick övrigt totalresultat till 2 199 mkr (-113) efter skatt. Resultaten av samtliga poster inom övrigt totalresultat kan för enskilda perioder vara volatila till följd av förändringar i diskonteringsränta, valutakurser och inflation.

Pensionsskulden för de förmånsbestämda pensionsplanerna har ökat, vilket påverkar övrigt totalresultat negativt med 785 mkr efter skatt jämfört med jämförelseperioden då effekten var negativ med 2 852 mkr efter skatt. Den huvudsakliga orsaken till årets förändring är en minskning av diskonteringsräntan till 1,8%, jämfört med 2,25% vid årsskiftet avseende det svenska pensionsåtagandet.

Merparten av koncernens långfristiga upplåning är säkrad med derivat där samtliga kassaflöden är matchade fram till förfall. I kassaflödessäkringarna hanteras risken för variationer i kassaflöden hänförliga till förändringar i rörlig ränta och valuta på ut- och upplåning. Underliggande upplåning och den tillgång som finansieras värderas till upplupet anskaffningsvärde, medan derivaten som säkrar dessa poster marknadsvärderas. Resultateffekten av marknadsvärderingen redovisas under posten kassaflödessäkringar. Över tid

går dessa värden till noll vid förfall för varje enskild säkring, men innebär volatilitet i övrigt totalresultat under löptiden.

Värdeförändringar på säkringsderivat i kassaflödessäkringar har påverkat övrigt totalresultat med 2 910 mkr (928) efter skatt. Värdeförändringarna härrör i viss mån från valutakursförändringar men framförallt av sjunkande diskonteringsräntor i utländsk valuta. Under perioden har 20 mkr (12) omklassificerats till resultatet till följd av ineffektivitet.

Orealiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar som klassificerats som tillgängliga för försäljning har påverkat övrigt totalresultat med -1 028 mkr (1 550) efter skatt under året. Det negativa resultatet förklaras främst av att vinster från försäljning av aktier på 1 685 mkr har realiserats i resultaträkningen.

Orealiserade valutakurseffekter för omräkning av utländska filialer och dotterbolag till koncernens rapporteringsvaluta, samt effekten av säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet har påverkat övrigt totalresultat under året med 1 102 mkr (261) efter skatt.

UTVECKLING PER KVARTAL – KONCERNEN

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	Kv 1 2016	Kv 4 2015	Kv 3 2015
Ränteintäkter	9 943	9 451	10 336	10 540	10 436
Räntekostnader	-2 902	-2 643	-3 541	-3 569	-3 602
Räntenetto	7 041	6 808	6 795	6 971	6 834
Provisionsnetto	2 259	2 280	2 170	2 343	2 308
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 112	523	1 162	1 503	226
Riskresultat försäkring	25	35	76	36	40
Övriga utdelningsintäkter	1	222	3	2	1
Andelar i intresseföretags resultat	10	13	2	-11	18
Övriga intäkter	25	41	35	65	34
Summa intäkter	10 473	9 922	10 243	10 909	9 461
Personalkostnader	-2 941	-2 952	-3 668	-3 353	-2 953
Övriga kostnader	-1 234	-1 346	-1 303	-1 442	-1 197
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-137	-119	-125	-112	-126
Summa kostnader	-4 312	-4 417	-5 096	-4 907	-4 276
Resultat före kreditförluster	6 161	5 505	5 147	6 002	5 185
Kreditförluster, netto	-476	-229	-187	-475	-458
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	6	1	7	6	4
Rörelseresultat	5 691	5 277	4 967	5 533	4 731
Skatter	-1 127	-1 091	-929	-1 076	-1 028
Periodens resultat från kvarvarande verksamhet	4 564	4 186	4 038	4 457	3 703
Periodens resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	-	8	5	44	55
Periodens resultat	4 564	4 194	4 043	4 501	3 758
Resultat per aktie, kvarvarande verksamhet, kr	2,36	2,18	2,12	2,34	1,94
- efter utspädning	2,32	2,14	2,07	2,28	1,90
Resultat per aktie, avvecklad verksamhet, kr	-	0,01	0,00	0,02	0,03
- efter utspädning	-	0,01	0,00	0,02	0,03
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	2,36	2,19	2,12	2,36	1,97
- efter utspädning	2,32	2,15	2,07	2,30	1,93

BALANSRÄKNING – KONCERNEN

mkr		30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Tillgångar						
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		353 680	501 744	463 957	202 630	452 271
Övrig utlåning till centralbanker	Not 8	103 113	81 267	43 790	34 118	74 145
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.		119 532	117 753	95 474	74 777	102 824
Utlåning till övriga kreditinstitut	Not 8	41 410	48 479	47 442	49 656	63 130
Utlåning till allmänheten	Not 8	1 965 649	1 937 155	1 902 479	1 866 467	1 855 311
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring		51	45	36	27	40
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		53 855	46 223	53 856	44 513	62 017
Aktier och andelar		35 964	52 541	39 318	30 387	61 462
Andelar i intresseföretag		259	257	248	245	257
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		115 532	107 004	104 316	105 146	100 539
Derivatinstrument	Not 9,10	78 688	92 381	73 885	85 347	98 674
Återförsäkringstillgångar		10	10	10	10	6
Immateriella tillgångar	Not 11	9 293	8 450	8 304	8 254	8 230
Fastigheter och inventarier		2 323	2 264	2 262	2 348	2 336
Aktuella skattefordringar		2 409	1 575	588	143	1 064
Uppskjutna skattefordringar		1 978	1 979	1 262	1 489	1 503
Pensionstillgångar, netto		-	-	-	-	-
Tillgångar som innehas för försäljning		2	-	1 671	1 442	1 512
Övriga tillgångar		19 496	25 810	12 106	8 887	52 405
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		5 691	5 708	5 839	6 247	5 895
Summa tillgångar		2 908 935	3 030 645	2 856 843	2 522 133	2 943 621
Skulder och eget kapital						
Skulder till kreditinstitut	Not 12	205 274	207 312	192 902	163 770	222 941
In- och upplåning från allmänheten	Not 12	1 009 427	1 134 500	1 042 076	753 855	1 049 202
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		115 600	107 054	104 392	105 225	100 617
Emitterade värdepapper	Not 13	1 315 684	1 320 083	1 258 169	1 245 367	1 258 088
Derivatinstrument	Not 9,10	33 296	37 283	44 302	40 592	46 252
Korta positioner		11 441	8 581	10 181	2 416	21 027
Försäkringsskulder		583	591	603	607	616
Aktuella skatteskulder		1 657	1 008	460	996	1 358
Uppskjutna skatteskulder		9 788	10 006	9 578	8 844	9 762
Avsättningar		734	773	796	113	99
Pensionskulder, netto		6 547	6 544	3 824	5 314	5 282
Skulder hänförliga till tillgångar som innehas för försäljning		-	-	843	759	746
Övriga skulder		16 452	18 817	12 527	14 206	41 220
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		15 359	15 608	19 427	17 585	18 615
Efterställda skulder		33 008	32 903	33 986	34 216	40 361
Summa skulder		2 774 850	2 901 063	2 734 066	2 393 865	2 816 186
Minoritetsintresse		6	5	5	4	5
Aktiekapital		3 008	3 001	2 956	2 956	2 956
Överkursfond		5 410	5 081	3 204	3 204	3 204
Reserver		10 639	11 037	10 348	8 440	12 107
Balanserad vinst		102 222	102 222	102 222	97 322	97 322
Periodens resultat tillhörande aktieägare i Svenska Handelsbanken AB		12 800	8 236	4 042	16 342	11 841
Summa eget kapital		134 085	129 582	122 777	128 268	127 435
Summa skulder och eget kapital		2 908 935	3 030 645	2 856 843	2 522 133	2 943 621

FÖRÄNDRING EGET KAPITAL – KONCERNEN

Januari – september 2016 mkr	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Förmåns- bestämda pensions- planer	Säkrings- reserv	Verkligt värde- reserv	Omräknings- reserv	Balanserade vinstmedel	Minoritet	Totalt
Ingående eget kapital	2 956	3 204	-1 461	4 940	2 024	2 937	113 664	4	128 268
Periodens resultat							12 800	1	12 801
Övrigt totalresultat			-785	2 910	-1 028	1 102		0	2 199
Periodens totalresultat			-785	2 910	-1 028	1 102	12 800	1	15 000
Utdelning							-11 442		-11 442
Effekter av konvertibla förlagslån	52	2 206					-		2 258
Förändring av minoritetsintressen							0	1	1
Utgående eget kapital	3 008	5 410	-2 246	7 850	996	4 039	115 022	6	134 085

Januari – december 2015 mkr	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Förmåns- bestämda pensions- planer	Säkrings- reserv	Verkligt värde- reserv	Omräknings- reserv	Balanserade vinstmedel	Minoritet	Totalt
Ingående eget kapital	2 956	3 203	1 003	5 331	1 324	4 562	108 445	3	126 827
Periodens resultat							16 342	1	16 343
Övrigt totalresultat			-2 464	-391	700	-1 625		-1	-3 781
Periodens totalresultat			-2 464	-391	700	-1 625	16 342	0	12 562
Utdelning							-11 124		-11 124
Effekter av konvertibla förlagslån	0	1					1		2
Förändring av minoritetsintressen							0	1	1
Utgående eget kapital	2 956	3 204	-1 461	4 940	2 024	2 937	113 664	4	128 268

Under perioden januari–september 2016 hade konvertibler till ett nominellt värde av 2 290 mkr (1) avseende 2008- och 2011-års konvertibla förlagslån konverterats till 33 810 589 A-aktier (15 311). Vid periodens slut uppgick antalet egna aktier i handelslagret till 0 aktier (0).

KASSAFLÖDESANALYS I SAMMANDRAG – KONCERNEN

mkr	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	Helår 2015
Rörelseresultat, total verksamhet	15 976	14 893	20 656
Justering för ej kassaflödespåverkande poster i rörelseresultatet	-884	4 061	4 200
Betalda inkomstskatter	-4 970	-3 842	-4 878
Förändring i den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	144 927	-42 818	-292 273
Kassaflöde av löpande verksamhet	155 049	-27 706	-272 295
Förvärv / avyttring av dotterföretag	-616	-	-
Förändring aktier	5 528	0	3 675
Förändring räntebärande värdepapper	1 003	8	11
Förändring materiella anläggningstillgångar	483	-380	-510
Förändring immateriella anläggningstillgångar	-363	-283	-456
Kassaflöde från investeringsverksamhet	6 035	-655	2 720
Amortering av förlagslån	-2 290	-	-5 690
Emitterade förlagslån	-	10 103	10 082
Utbetald utdelning	-11 442	-11 124	-11 124
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-13 732	-1 021	-6 732
Likvida medel vid periodens början	202 630	454 532	454 532
Periodens kassaflöde	147 352	-29 382	-276 307
Kursdifferens i likvida medel	3 698	27 121	24 405
Likvida medel vid periodens slut*	353 680	452 271	202 630

* Likvida medel definieras som Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker.

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciper

Delårsrapporten är upprättad i enlighet med IAS 34 Delårsrapportering. Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS) och tolkningar av dessa standarder som antagits av EU. Därutöver tillämpas de tillägg som följer av lagen 1995:1559 om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) och av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:25 Årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. I koncernredovisningen tillämpas även RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner samt uttalanden från Rådet för finansiell rapportering.

Moderbolaget har upprättat delårsrapporten i enlighet med ÅRKL och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:25 Årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Moderbolaget tillämpar också RFR 2 Redovisning för juridiska personer samt uttalanden från Rådet för finansiell rapportering.

Den 1 januari 2016 trädde föreskrifter (FFFS 2015:20) om ändring i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:25) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag i kraft. Den största skillnaden är att belopp motsvarande periodens internt utvecklad programvara överförs från fritt eget kapital till bundet eget kapital i posten Fond för internt utvecklad programvara. Detta avser endast moderbolaget.

ESMA har publicerat riktlinjer för upplysningar om alternativa nyckeltal som bör följas i finansiella rapporter som offentliggörs efter den 3 juli 2016. Riktlinjerna innebär att upplysning har utökats vad avser finansiella mått som inte definieras i IFRS. Enligt kraven i riktlinjerna upplyser banken om definitioner och avstämningar av alternativa nyckeltal i Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

I övrigt är koncernens och moderbolagets delårsrapport upprättad i enlighet med samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder som tillämpades i årsredovisningen 2015.

Kommande regelverksförändringar

IFRS 9 Financial Instruments, som ska ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering, publicerades av IASB i juli 2014. Under förutsättning att IFRS 9 antas av EU, och den tidpunkt för ikraftträdande som IASB föreslagit inte ändras, kommer standarden att tillämpas från räkenskapsåret 2018. Standarden omfattar tre områden: klassificering och värdering, nedskrivning samt allmän sättningsredovisning. Banken arbetar med att analysera de finansiella effekterna mer i detalj av den nya standarden.

Vidare har IFRS 15 Revenue from contracts with customers publicerats av IASB. Under förutsättning att IFRS 15 antas av EU, och den tidpunkt för ikraftträdande som IASB föreslagit inte ändras, kommer standarden att tillämpas från räkenskapsåret 2018. Den nuvarande bedömningen är att den nya standarden inte får någon väsentlig inverkan på Handelsbankens finansiella rapporter, kapitaltäckning eller stora exponeringar.

Dessutom har IFRS 16 Leases publicerats av IASB. Under förutsättning att IFRS 16 antas av EU, och den tidpunkt för ikraftträdande som IASB föreslagit inte ändras, kommer standarden att tillämpas från räkenskapsåret 2019. Banken arbetar med att analysera de finansiella effekterna av den nya standarden.

Ingen av de övriga förändringarna i redovisningsregelverket som är utfärdade för tillämpning bedöms få någon väsentlig inverkan på Handelsbankens finansiella rapporter, kapitaltäckning, stora exponeringar eller andra förhållanden enligt tillämpliga rörelse regler.

Not 2 Räntenetto

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Ränteintäkter									
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	322	391	-18%	333	-3%	1 194	1 026	16%	1 356
Utlåning till allmänheten	9 800	9 759	0%	10 274	-5%	29 371	31 992	-8%	41 963
Belåningsbara statsskuldförbindelser	101	109	-7%	192	-47%	328	525	-38%	651
Räntebärande värdepapper	167	232	-28%	186	-10%	592	743	-20%	915
Derivatinstrument	-661	-1 218	46%	-645	-2%	-2 298	-2 133	-8%	-2 386
Övriga ränteintäkter	331	329	1%	335	-1%	971	1 032	-6%	1 377
Summa ränteintäkter	10 060	9 602	5%	10 675	-6%	30 158	33 185	-9%	43 876
Varav ränteintäkter i Nettoresultat av finansiella transaktioner	117	151	-23%	239	-51%	428	673	-36%	824
Ränteintäkter enligt resultaträkningen	9 943	9 451	5%	10 436	-5%	29 730	32 512	-9%	43 052
Räntekostnader									
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	-250	-261	-4%	-204	23%	-793	-682	16%	-908
In- och upplåning från allmänheten	-349	-382	-9%	-425	-18%	-1 135	-1 504	-25%	-1 881
Emitterade värdepapper	-4 405	-4 582	-4%	-4 502	-2%	-13 379	-13 745	-3%	-18 166
Derivatinstrument	2 697	3 210	-16%	2 238	21%	8 120	6 337	28%	8 364
Efterställda skulder	-373	-384	-3%	-457	-18%	-1 146	-1 270	-10%	-1 695
Övriga räntekostnader	-384	-442	-13%	-428	-10%	-1 233	-1 349	-9%	-1 574
Summa räntekostnader	-3 064	-2 841	8%	-3 778	-19%	-9 566	-12 213	-22%	-15 860
Varav räntekostnader i Nettoresultat av finansiella transaktioner	-162	-198	-18%	-176	-8%	-480	-470	2%	-548
Räntekostnader enligt resultaträkningen	-2 902	-2 643	10%	-3 602	-19%	-9 086	-11 743	-23%	-15 312
Räntenetto	7 041	6 808	3%	6 834	3%	20 644	20 769	-1%	27 740

Not 3 Provisionsnetto

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Courtage och övriga värdepappersprovisioner	198	229	-14%	212	-7%	660	805	-18%	1 071
Fonder	776	717	8%	743	4%	2 188	2 244	-2%	2 987
Depå och övrig kapitalförvaltning	145	148	-2%	147	-1%	440	450	-2%	600
Rådgivning	56	98	-43%	96	-42%	258	237	9%	326
Försäkringar	162	151	7%	158	3%	471	484	-3%	639
Betalningar	815	795	3%	890	-8%	2 328	2 512	-7%	3 364
Ut- och inlåning	293	290	1%	257	14%	863	800	8%	1 096
Garantier	108	108	0%	102	6%	315	313	1%	421
Övrigt	116	127	-9%	117	-1%	362	349	4%	471
Summa provisionsintäkter	2 669	2 663	0%	2 722	-2%	7 885	8 194	-4%	10 975
Värdepapper	-50	-70	-29%	-51	-2%	-186	-185	1%	-244
Betalningar	-341	-293	16%	-347	-2%	-934	-978	-4%	-1 337
Övrigt	-19	-20	-5%	-16	19%	-56	-54	4%	-74
Summa provisionskostnader	-410	-383	7%	-414	-1%	-1 176	-1 217	-3%	-1 655
Provisionsnetto	2 259	2 280	-1%	2 308	-2%	6 709	6 977	-4%	9 320

Not 4 Nettoresultat av finansiella transaktioner

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Handel, derivat, valutakurseffekt m.m.	249	-90		32		-108	1 246		1 965
Övriga finansiella instrument till verkligt värde över resultaträkningen	77	447	-83%	225	-66%	1 107	-81		-497
<i>varav räntebärande värdepapper</i>	89	455	-80%	241	-63%	1 129	-55		-401
<i>varav lån</i>	-12	-8	-50%	-16	25%	-22	-26	15%	-96
Finansiella instrument till upplupet anskaffningsvärde	61	56	9%	53	15%	153	91	68%	53
<i>varav lån</i>	119	127	-6%	154	-23%	332	388	-14%	482
<i>varav skulder</i>	-58	-71	18%	-101	43%	-179	-297	40%	-429
Finansiella instrument tillgängliga för försäljning	769	89		0		1 685	11		1 203
Säkringsredovisning	-25	36		-48	48%	11	-114		-21
<i>varav nettoresultat säkringar av verkligt värde</i>	-21	10		-49	57%	-9	-125	93%	-53
<i>varav ineffektivitet i kassaflödessäkringar</i>	-4	26		1		20	11	82%	32
Vinst/förlust på dekomponerade försäkringskontrakt	-19	-15	-27%	-36	47%	-51	-48	-6%	-95
Total	1 112	523	113%	226	392%	2 797	1 105	153%	2 608

Not 5 Övriga kostnader

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Fastigheter och lokaler	-304	-303	0%	-304	0%	-915	-923	-1%	-1 243
Externa datakostnader	-394	-420	-6%	-373	6%	-1 222	-1 185	3%	-1 623
Kommunikation	-73	-80	-9%	-82	-11%	-238	-253	-6%	-342
Resor och marknadsföring	-57	-85	-33%	-67	-15%	-210	-232	-9%	-335
Köpta tjänster	-259	-298	-13%	-239	8%	-821	-723	14%	-1 027
Materialanskaffning	-42	-43	-2%	-45	-7%	-130	-135	-4%	-182
Andra kostnader	-105	-117	-10%	-87	21%	-347	-310	12%	-451
Övriga kostnader	-1 234	-1 346	-8%	-1 197	3%	-3 883	-3 761	3%	-5 203

Not 6 Kreditförluster och osäkra fordringar

Kreditförluster

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Specifik reservering för individuellt värderade fordringar									
Periodens reservering	-432	-297	45%	-499	-13%	-1 073	-1 338	-20%	-1 832
Återfört från tidigare gjorda reserveringar	42	76	-45%	114	-63%	175	270	-35%	372
Summa	-390	-221	76%	-385	1%	-898	-1 068	-16%	-1 460
Gruppvis reservering									
Periodens nettoreservering för individuellt värderade fordringar	-41	-4		-38	8%	-38	15		0
Periodens nettoreservering för homogena lånefordringar	-11	0		6		-10	4		-3
Summa	-52	-4		-32	63%	-48	19		-3
Poster utanför balansräkningen									
Förluster på poster utanför balansräkningen	0	-2		0	0%	-4	0		0
Återföring av förluster på poster utanför balansräkningen	0	2	-100%	-		2	-		0
Förändring i kollektiv avsättning för poster utanför balansräkningen	-8	-10	-20%	-3	167%	-3	-27	-89%	-33
Summa	-8	-10	-20%	-3	167%	-5	-27	-81%	-33
Bortskrivningar									
Periodens konstaterade kreditförluster	-198	-142	39%	-235	-16%	-1 555	-668	133%	-964
Utnyttjad andel av tidigare reserveringar	127	114	11%	150	-15%	1 436	464	209%	659
Återvinningar	45	34	32%	47	-4%	178	158	13%	204
Summa	-26	6		-38	-32%	59	-46		-101
Kreditförluster, netto	-476	-229	108%	-458	4%	-892	-1 122	-20%	-1 597

Osäkra fordringar

I osäkra fordringar ingår alla fordringar för vilka samtliga kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer fullföljas. Varje fordran som ger upphov till en specifik reservering ingår i sin helhet i osäkra fordringar, även det belopp som täcks av säkerheter. Det medför att även reserveringsgraden för osäkra fordringar anges utan att hänsyn tas till erhållna säkerheter. Detta nyckeltal kan följaktligen variera betydligt mellan kvartalen trots att reserveringsprinciperna är oförändrade.

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Osäkra fordringar	7 710	7 427	7 390	8 844	8 863
Specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar	-3 972	-3 671	-3 517	-4 444	-4 320
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde	-107	-94	-93	-94	-88
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar	-310	-279	-272	-278	-266
Osäkra fordringar, netto	3 321	3 383	3 508	4 028	4 189
Total reserveringsgrad för osäkra fordringar	56,9%	54,4%	52,5%	54,5%	52,7%
Andel osäkra fordringar	0,17%	0,17%	0,18%	0,21%	0,22%
Reserveringsgrad, exkl. gruppvisa reserveringar	52,9%	50,7%	48,8%	51,3%	49,7%
Kreditförlustnivå i % av utlåning, ack.	0,06%	0,04%	0,04%	0,09%	0,08%
Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar	4 928	4 629	4 473	4 657	5 286
Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra	1 381	1 229	1 270	1 218	1 504

För definitioner och beräkning av nyckeltal hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, sektor- och branschfördelade

30 september 2016	Osäkra fordringar				Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto*	varav förfallna sedan 60 dagar	
mkr					
Privatpersoner	1 387	-733	654	434	902
Bostadsrättsföreningar	41	-24	17	0	-
Fastighetsförvaltning	1 906	-805	1 101	240	218
Tillverkningsindustri	713	-545	168	55	15
Handel	425	-311	114	67	5
Hotell- och restaurangverksamhet	86	-30	56	55	114
Person- och godstransport till sjöss	1 783	-785	998	0	-
Övrig transport och kommunikation	46	-31	15	13	5
Byggnadsverksamhet	331	-203	128	55	25
Elektricitet, gas och vatten	80	-55	25	8	-
Jordbruk, jakt och skogsbruk	41	-27	14	6	9
Övrig serviceverksamhet	212	-113	99	97	33
Holding-, investment- och försäkringsbolag, fonder m.m.	353	-268	85	31	35
Övrig företagsutlåning	306	-149	157	147	20
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	7 710	-4 079	3 631	1 208	1 381

* Bokfört värde efter beaktande av specifika reserveringar.

31 december 2015	Osäkra fordringar				Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto*	varav förfallna sedan 60 dagar	
mkr					
Privatpersoner	1 424	-755	669	494	757
Bostadsrättsföreningar	35	-20	15	1	2
Fastighetsförvaltning	1 943	-697	1 246	410	149
Tillverkningsindustri	2 103	-1 542	561	49	21
Handel	394	-267	127	74	4
Hotell- och restaurangverksamhet	116	-30	86	85	168
Person- och godstransport till sjöss	1 734	-543	1 191	0	-
Övrig transport och kommunikation	78	-60	18	16	8
Byggnadsverksamhet	150	-92	58	40	77
Elektricitet, gas och vatten	73	-52	21	5	-
Jordbruk, jakt och skogsbruk	34	-15	19	3	0
Övrig serviceverksamhet	101	-66	35	27	15
Holding-, investment- och försäkringsbolag, fonder m.m.	500	-282	218	74	17
Övrig företagsutlåning	159	-117	42	39	0
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	8 844	-4 538	4 306	1 317	1 218

* Bokfört värde efter beaktande av specifika reserveringar.

Not 7 Avvecklad verksamhet

Bankens ägande i Plastal Industri AB avyttrades under andra kvartalet och någon avvecklad verksamhet förelåg inte vid periodens slut. Avvecklad verksamhet avser resultatet från dotterföretaget Plastal Industri AB, för tiden före avyttring, samt resultat från avyttring av bolaget.

Not 8 Utlåning och kreditexponering

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Utlåning till allmänheten	1 965 649	1 937 155	1 902 479	1 866 467	1 855 311
<i>varav omvända repor</i>	14 041	11 360	14 279	7 742	15 803
Utlåning till övriga kreditinstitut	41 410	48 479	47 442	49 656	63 130
<i>varav omvända repor</i>	16 984	19 330	20 592	23 394	36 719
Övrig utlåning till centralbanker	103 113	81 267	43 790	34 118	74 145
<i>varav omvända repor</i>	0	0	462	0	595

Utlåning till allmänheten, sektor- och branschfördelad

mkr	30 september 2016			31 december 2015		
	Utlåning brutto	Reserv-eringar	Utlåning netto	Utlåning brutto	Reserv-eringar	Utlåning netto
Privatpersoner	970 456	-733	969 723	912 517	-755	911 762
<i>varav hypotekslån</i>	788 868	-30	788 838	736 768	-31	736 737
<i>varav övriga lån säkerställda i bostad</i>	120 008	-136	119 872	107 591	-146	107 445
<i>varav övriga lån privatpersoner</i>	61 580	-567	61 013	68 158	-578	67 580
Bostadsrättsföreningar	182 525	-24	182 501	169 595	-20	169 575
<i>varav hypotekslån</i>	154 504	-12	154 492	148 064	-7	148 057
Fastighetsförvaltning	538 459	-805	537 654	511 308	-697	510 611
Tillverkningsindustri	29 028	-545	28 483	33 540	-1 542	31 998
Handel	24 254	-311	23 943	24 236	-267	23 969
Hotell- och restaurangverksamhet	8 754	-30	8 724	8 981	-30	8 951
Person- och godstransport till sjöss	9 759	-785	8 974	10 354	-543	9 811
Övrig transport och kommunikation	14 706	-31	14 675	11 195	-60	11 135
Byggnadsverksamhet	18 204	-203	18 001	15 500	-92	15 408
Elektricitet, gas och vatten	24 502	-55	24 447	26 560	-52	26 508
Jordbruk, jakt och skogsbruk	12 519	-27	12 492	11 318	-15	11 303
Övrig serviceverksamhet	21 228	-113	21 115	19 789	-66	19 723
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m.m.	65 029	-268	64 761	71 179	-282	70 897
Stat och kommun	18 659	-	18 659	22 452	-	22 452
Övrig företagsutlåning	31 956	-149	31 807	22 759	-117	22 642
Summa utlåning till allmänheten, före beaktande av gruppvis reservering	1 970 038	-4 079	1 965 959	1 871 283	-4 538	1 866 745
Gruppvis reservering			-310			-278
Summa utlåning till allmänheten			1 965 649			1 866 467

Specifikation av Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning

mkr	30 september 2016			31 december 2015		
	Utlåning brutto	Reserv-eringar	Utlåning netto	Utlåning brutto	Reserv-eringar	Utlåning netto
Utlåning i Sverige						
Statligt ägda fastighetsbolag	3 630	-	3 630	5 042	-	5 042
Kommunalt ägda fastighetsbolag	9 792	-	9 792	12 242	-	12 242
Bostadsfastighetsbolag	93 439	-27	93 412	91 484	-35	91 449
<i>varav hypotekslån</i>	78 031	-2	78 029	77 367	-4	77 363
Övrig fastighetsförvaltning	131 806	-63	131 743	136 333	-71	136 262
<i>varav hypotekslån</i>	56 915	-4	56 911	61 993	-7	61 986
Summa utlåning i Sverige	238 667	-90	238 577	245 101	-106	244 995
Utlåning utanför Sverige						
Danmark	18 186	-450	17 736	13 816	-89	13 727
Finland	33 224	-130	33 094	28 704	-22	28 682
Norge	107 836	-23	107 813	85 787	-58	85 729
Storbritannien	109 409	-97	109 312	115 669	-408	115 261
Nederländerna	21 970	-	21 970	14 539	-	14 539
Övriga länder	9 167	-15	9 152	7 692	-14	7 678
Summa utlåning utanför Sverige	299 792	-715	299 077	266 207	-591	265 616
Total utlåning – Fastighetsförvaltning	538 459	-805	537 654	511 308	-697	510 611

Kreditriskexponering

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Utlåning till allmänheten	1 965 649	1 937 155	1 902 479	1 866 467	1 855 311
- varav omvända repor	14 041	11 360	14 279	7 742	15 803
Utlåning till övriga kreditinstitut	41 410	48 479	47 442	49 656	63 130
- varav omvända repor	16 984	19 330	20 592	23 394	36 719
Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	128 930	130 525	127 904	129 216	125 876
Kreditlöften	274 810	268 866	257 692	267 200	266 098
Övriga åtaganden	27 824	25 999	31 167	24 441	27 959
Garantiförbindelser, krediter	10 110	10 440	9 209	9 750	8 682
Garantiförbindelser, övrigt	67 122	63 551	60 672	61 274	61 588
Dokumentkrediter	5 129	4 468	4 470	6 433	5 322
Derivatinstrument*	78 688	92 381	73 885	85 347	98 674
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	119 532	117 753	95 474	74 777	102 824
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	53 855	46 223	53 856	44 513	62 017
Totalt	2 773 059	2 745 840	2 664 250	2 619 074	2 677 481

*Avser den totala summan av positiva marknadsvärden.

Not 9 Derivat

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Positiva marknadsvärden					
Handel	53 324	66 498	54 524	50 673	60 170
Marknadsvärdessäkring	15	22	23	38	45
Kassaflödessäkring	60 986	62 328	54 402	58 576	61 817
Kvittade belopp	-35 637	-36 467	-35 064	-23 940	-23 358
Totalt	78 688	92 381	73 885	85 347	98 674
Negativa marknadsvärden					
Handel	58 556	63 037	66 116	53 991	60 806
Marknadsvärdessäkring	146	129	37	1	27
Kassaflödessäkring	8 264	8 096	9 921	10 241	9 467
Kvittade belopp	-33 670	-33 979	-31 772	-23 641	-24 048
Totalt	33 296	37 283	44 302	40 592	46 252
Nominella värden					
Handel	3 370 296	3 390 582	3 368 807	3 441 484	4 454 988
Marknadsvärdessäkring	26 073	24 725	13 482	8 297	9 419
Kassaflödessäkring	925 397	891 575	873 712	833 736	805 428
Kvittade belopp	-1 671 455	-1 575 310	-1 578 065	-1 414 478	
Totalt	2 650 311	2 731 572	2 677 936	2 869 039	5 269 835

I noten presenteras derivatkontrakt brutto. Belopp som kvittats i balansräkningen består av det kvittade marknadsvärdet på kontrakt för vilka det finns en legal rätt och avsikt att reglera avtalade kassaflöden netto (däribland clearade kontrakt). Dessa kontrakt nettoredovisas i balansräkningen per motpart och valuta. Från och med 2015 lämnas upplysning om de nominella belopp som hör samman med de marknadsvärden som kvittas.

Not 10 Kvittning av finansiella instrument

30 september 2016 mkr	Derivat	Återköpsavtal samt utlåning av värdepapper	Totalt
Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	114 325	31 617	145 942
Kvittade belopp	-35 637	-	-35 637
Redovisat värde i balansräkningen	78 688	31 617	110 305
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-17 619	-	-17 619
Mottagna finansiella säkerheter	-32 883	-31 617	-64 500
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-50 502	-31 617	-82 119
Nettobelopp	28 186	-	28 186
Finansiella skulder som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	66 966	6 009	72 975
Kvittade belopp	-33 670	-	-33 670
Redovisat värde i balansräkningen	33 296	6 009	39 305
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-17 619	-	-17 619
Ställda finansiella säkerheter	-4 605	-6 009	-10 614
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-22 224	-6 009	-28 233
Nettobelopp	11 072	-	11 072

31 december 2015 mkr	Derivat	Återköpsavtal samt utlåning av värdepapper	Totalt
Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	109 287	31 815	141 102
Kvittade belopp	-23 940	-	-23 940
Redovisat värde i balansräkningen	85 347	31 815	117 162
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-25 660	-	-25 660
Mottagna finansiella säkerheter	-35 678	-31 815	-67 493
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-61 338	-31 815	-93 153
Nettobelopp	24 009	-	24 009
Finansiella skulder som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	64 233	290	64 523
Kvittade belopp	-23 641	-	-23 641
Redovisat värde i balansräkningen	40 592	290	40 882
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-25 660	-	-25 660
Ställda finansiella säkerheter	-6 614	-290	-6 904
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-32 274	-290	-32 564
Nettobelopp	8 318	-	8 318

Derivatinstrument kvittas i balansräkningen när det återspeglar bankens förväntade kassaflöden vid regleringen av två eller flera derivat. Det inträffar när banken både har en avtalsmässig rätt och avsikt att reglera avtalade kassaflöden netto. Den kvarvarande motpartsrisken i derivat reduceras genom avtal om netting vid betalningsinställelse, det vill säga netting av positiva och negativa värden i alla derivattransaktioner med en och samma motpart i en konkursituation. Banken har som policy att teckna nettingsavtal med alla bankmotparter. Nettingsavtalen kompletteras med avtal om ställande av säkerheter för nettoexponeringen. I huvudsak används kontanter som säkerhet, men även statspapper förekommer. Säkerheter för återköpsavtal samt in- och utlåning av värdepapper utgår i regel i form av kontanter eller andra värdepapper.

I det kvittade beloppet för derivattillgångar ingår kvittade kontantsäkerheter om 4 448 mkr (964), vilka härrör från balansräkningsposten in- och upplåning från allmänheten. I det kvittade beloppet för derivatsskulder ingår kvittade kontantsäkerheter om 2 481 mkr (664), vilka härrör från balansräkningsposten utlåning till allmänheten.

Not 11 Goodwill och andra immateriella tillgångar

mkr	Goodwill			Andra immateriella tillgångar			Totalt		
	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	Helår 2015	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	Helår 2015	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	Helår 2015
Ingående bokfört värde	6 460	6 597	6 597	1 794	1 535	1 535	8 254	8 132	8 132
Under perioden tillkommande	147	-	-	887	283	455	1 034	283	455
Periodens avskrivningar	-	-	-	-138	-136	-182	-138	-136	-182
Periodens nedskrivningar	-	-	-	-1	-9	-17	-1	-9	-17
Valutaeffekt	174	-55	-137	-30	15	3	144	-40	-134
Utgående bokfört värde	6 781	6 542	6 460	2 512	1 688	1 794	9 293	8 230	8 254

Not 12 Skulder till kreditinstitut, in- och upplåning från allmänheten

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Skulder till kreditinstitut	205 274	207 312	192 902	163 770	222 941
<i>varav repor</i>	450	912	768	290	2 537
In- och upplåning från allmänheten	1 009 427	1 134 500	1 042 076	753 855	1 049 202
<i>varav repor</i>	5 559	4 522	8 952	0	14 699

Not 13 Emitterade värdepapper

mkr	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015
Emitterade värdepapper vid årets ingång	1 245 367	1 212 613
Emitterade	1 063 383	838 491
Återköpta	-43 027	-52 938
Förfallna	-958 760	-758 569
Valutaeffekter m m	8 721	18 491
Emitterade värdepapper vid periodens utgång	1 315 684	1 258 088

Not 14 Ställda säkerheter, ansvarsförbindelser och övriga åtaganden

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
För egna skulder ställda säkerheter	822 426	829 996	819 522	779 834	794 527
Övriga ställda säkerheter	38 286	34 969	34 730	33 488	44 058
Ansvarsförbindelser	82 361	78 459	74 351	77 457	75 592
Övriga åtaganden	431 564	425 390	416 763	420 857	419 933

De sammanlagda ansvarsförbindelserna består till övervägande del av garantiförbindelser.

Not 15 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Tabellerna visar värderingskategorier för finansiella instrument i enlighet med IAS 39.

30 september 2016	Värderat till verkligt värde i RR uppdelat på		Derivat identifierat som säkrings- instrument	Investeringar som hålles till förfall	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Övriga finansiella tillgångar/ skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Handel	Övrigt							
Tillgångar									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker					353 680			353 680	353 680
Övrig utlåning till centralbanker					103 113			103 113	103 113
Belåningsbara statskuldförbindelser	28 100	90 480				952		119 532	119 532
Utlåning till övriga kreditinstitut					41 410			41 410	41 262
Utlåning till allmänheten		1 190			1 964 459			1 965 649	1 983 916
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring					51			51	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	14 503	33 794				5 558		53 855	53 855
Aktier och andelar	33 204	1 120				1 640		35 964	35 964
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		115 475			57			115 532	115 532
Derivatinstrument	23 308		55 380					78 688	78 688
Övriga tillgångar	22				19 474			19 496	19 496
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	151	271			5 265	4		5 691	5 691
Summa finansiella tillgångar	99 288	242 330	55 380		2 487 509	8 154		2 892 661	2 910 729
Andelar i intresseföretag								259	
Övriga icke finansiella tillgångar								16 015	
Summa tillgångar								2 908 935	
Skulder									
Skulder till kreditinstitut							205 274	205 274	207 448
In- och upplåning från allmänheten							1 009 427	1 009 427	1 009 398
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		115 543					57	115 600	115 600
Emitterade värdepapper	6 090						1 309 594	1 315 684	1 341 690
Derivatinstrument	26 323		6 973					33 296	33 296
Korta positioner	11 441							11 441	11 441
Övriga skulder	27						16 425	16 452	16 452
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	99						15 260	15 359	15 359
Efterställda skulder							33 008	33 008	35 615
Summa finansiella skulder	43 980	115 543	6 973				2 589 045	2 755 541	2 786 299
Övriga icke finansiella skulder								19 309	
Summa skulder								2 774 850	

31 december 2015	Värderat till verkligt värde i RR uppdelat på		Derivat identifierat som säkrings- instrument	Investeringar som hålles till förfall	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Övriga finansiella tillgångar/ skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Handel	Övrigt							
Tillgångar									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker					202 630			202 630	202 630
Övrig utlåning till centralbanker					34 118			34 118	34 118
Belåningsbara statsskuldförbindelser	33 286	39 717		752		1 022		74 777	74 777
Utlåning till övriga kreditinstitut					49 656			49 656	49 445
Utlåning till allmänheten		1 619			1 864 848			1 866 467	1 878 810
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring					27			27	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 788	32 996		250		3 479		44 513	44 513
Aktier och andelar	22 757	1 049				6 581		30 387	30 387
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		105 077				69		105 146	105 146
Derivatinstrument	30 997		54 350					85 347	85 347
Övriga tillgångar	10				8 877			8 887	8 887
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	211	642			5 392	2		6 247	6 247
Summa finansiella tillgångar	95 049	181 100	54 350	1 002	2 165 617	11 084		2 508 202	2 520 307
Andelar i intresseföretag								245	
Övriga icke finansiella tillgångar								13 686	
Summa tillgångar								2 522 133	
Skulder									
Skulder till kreditinstitut							163 770	163 770	165 587
In- och upplåning från allmänheten							753 855	753 855	753 825
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		105 156					69	105 225	105 225
Emitterade värdepapper	7 890						1 237 477	1 245 367	1 267 460
Derivatinstrument	31 693		8 899					40 592	40 592
Korta positioner	2 416							2 416	2 416
Övriga skulder	16						14 190	14 206	14 206
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	6						17 579	17 585	17 585
Efterställda skulder							34 216	34 216	37 191
Summa finansiella skulder	42 021	105 156	8 899				2 221 156	2 377 232	2 404 087
Övriga icke finansiella skulder								16 633	
Summa skulder								2 393 865	

Not 16 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde

30 september 2016 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser	116 113	3 419	-	119 532
Utlåning till allmänheten	-	1 172	18	1 190
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	49 771	4 084	-	53 855
Aktier och andelar	28 386	5 664	1 914	35 964
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	114 714	-	761	115 475
Derivatinstrument	364	78 324	-	78 688
Summa finansiella tillgångar till verkligt värde	309 348	92 663	2 693	404 704

Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	114 782	-	761	115 543
Emitterade värdepapper	-	6 090	-	6 090
Derivatinstrument	451	32 845	-	33 296
Korta positioner	10 848	593	-	11 441
Summa finansiella skulder till verkligt värde	126 081	39 528	761	166 370

31 december 2015 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser	72 181	1 844	-	74 025
Utlåning till allmänheten	-	1 609	10	1 619
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	41 494	2 769	-	44 263
Aktier och andelar	24 297	4 807	1 283	30 387
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	104 345	-	732	105 077
Derivatinstrument	275	85 072	-	85 347
Summa finansiella tillgångar till verkligt värde	242 592	96 101	2 025	340 718

Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	104 424	-	732	105 156
Emitterade värdepapper	-	7 890	-	7 890
Derivatinstrument	786	39 806	-	40 592
Korta positioner	2 098	318	-	2 416
Summa finansiella skulder till verkligt värde	107 308	48 014	732	156 054

Värderingsprocessen

Riskkontrollfunktionen kontrollerar att koncernens finansiella instrument värderas korrekt. Värderingarna baseras på externt genererad data i så stor utsträckning som är möjligt.

Finansiella instrument för vilka det finns prisuppgifter som är lättillgängliga och som representerar verkliga och frekvent förekommande transaktioner värderas till aktuellt marknadspris. För finansiella tillgångar används aktuell köpkurs och för finansiella skulder används aktuell säljkurs. För grupper av finansiella instrument som förvaltas på basis av bankens nettoexponering för marknadsrisk likställs det aktuella marknadspriset med det pris som skulle erhållas eller betalas vid en avyttring av nettopositionen.

För finansiella instrument för vilka tillförlitliga uppgifter om marknadspris saknas, bestäms verkligt värde med hjälp av värderingsmodeller. Sådana modeller kan exempelvis bygga på prisjämförelser, nuvärdesberäkning alternativt optionsvärderings-teori, beroende på instrumentets karaktär.

Värderingshierarkin

Finansiella instrument värderade till verkligt värde har i tabellerna kategoriserats med avseende på hur de värderats och graden av marknadsdata som använts vid värderingen. Kategoriseringen framgår som nivå 1–3 i tabellerna. Finansiella instrument som värderas till aktuellt marknadspris kategoriseras som nivå 1. Dessa finansiella instrument består främst av statspapper och andra räntebärande värdepapper som handlas aktivt, noterade aktier samt korta positioner i motsvarande tillgångar. I nivå 1 ingår även merparten av de fondandelar och andra tillgångar som är kopplade till fondförsäkringskontrakt och liknande avtal samt motsvarande skulder. Finansiella instrument som värderas med värderingsmodeller som i allt väsentligt bygger på marknadsdata kategoriseras som nivå 2. I nivå 2 ingår främst räntebärande värdepapper samt ränte- och valutarelaterade derivat. Finansiella instrument vars värdering i väsentlig utsträckning påverkas av indata som inte går att verifiera med externa marknadsuppgifter kategoriseras som nivå 3.

Som grund för indelningen ligger den värderingsmetod som använts på balansdagen. Om kategorin för ett specifikt instrument har förändrats i jämförelse med föregående balansdag (31 december 2015) har instrumentet flyttat mellan nivåerna i tabellen. Under perioden januari-september har vissa volymer flyttats mellan nivå 1 och nivå 2 till följd av en ny bedömning av marknadsaktiviteten. På

tillgångssidan har räntebärande värdepapper till ett värde av 788 mkr flyttats från nivå 1 till nivå 2 och räntebärande värdepapper till ett värde av 466 mkr flyttats från nivå 2 till nivå 1. På skuldsidan har derivat till ett värde av 146 mkr flyttats från nivå 1 till nivå 2 och derivat till ett värde av 300 mkr flyttats från nivå 2 till nivå 1.

Innehav i nivå 3 består främst av noterade aktier och innehav i riskkapitalfonder. Innehav i riskkapitalfonder värderas med värderingsmodeller som huvudsakligen bygger på relativvärdering av jämförbara noterade företag i samma bransch. Det resultatmått som jämförelsen bygger på justeras för faktorer som stör jämförelsen mellan investeringen och jämförelsebolaget. Därefter beräknas värdet på basis av vinstmultiplar, exempelvis P/E-tal. Merparten av dessa innehav utgör placeringstillgångar i koncernens försäkringsrörelse. Värdeförändringar på placeringstillgångarna ingår i underlaget för beräkning av avkastningsdelning i försäkringsrörelsen och redovisas därmed inte direkt i resultaträkningen.

Koncernens innehav av onoterade aktier består till övervägande del av bankens andelar av olika typer av gemensamägda verksamheter med anknytning till bankens affär. Det kan exempelvis röra sig om andelar i clearingorganisationer och infrastruktursamarbeten på Handelsbankens hemmamarknader. Sådana innehav värderas i regel till bankens andel av substansvärdet i bolaget, alternativt till det pris den senaste transaktionen genomfördes. Onoterade aktier är i allt väsentligt klassificerade som tillgängliga för försäljning. Värdeförändringar på dessa innehav redovisas därmed i övrigt totalresultat.

Förändring av innehav i nivå 3

Januari – september 2016 mkr	Aktier och andelar	Utlåning till allmänheten	Tillgångar där kunden står värde- förändrings- risken	Skulder där kunden står värde- förändrings- risken	Emitterade värdepapper
Redovisat värde vid årets ingång	1 283	10	732	-732	-
Inköp/emitterat	13	-	-	-	-
Återköp/avyttrat	-146	-	-	-	-
Förfallet	-	-2	-	-	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	57	0	29	-29	-
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	707	1	-	-	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	9	-	-	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-	-	-	-	-
Redovisat värde vid periodens utgång	1 914	18	761	-761	-

Januari – december 2015 mkr	Aktier och andelar	Utlåning till allmänheten	Tillgångar där kunden står värde- förändrings- risken	Skulder där kunden står värde- förändrings- risken	Emitterade värdepapper
Redovisat värde vid årets ingång	1 405	13	698	-698	-94
Inköp/emitterat	57	-	-	-	94
Återköp/avyttrat	-142	-	-	-	-
Förfallet	-	-5	-	-	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	-116	-	34	-34	-
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	82	-	-	-	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	2	-	-	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-3	-	-	-	-
Redovisat värde vid periodens utgång	1 283	10	732	-732	-

Skillnader mellan transaktionspris och det värde som räknas fram med hjälp av en värderingsmodell

I modellerna används indata i form av marknadspriser och andra variabler som bedöms påverka prissättningen. De modeller och indata som ligger till grund för värderingarna valideras regelbundet för att säkerställa att de överensstämmer med marknadspraxis och vedertagen finansiell teori. I de fall det uppstår väsentliga positiva skillnader mellan det värde som tagits fram med hjälp av en värderingsmodell vid det första redovisningstillfället och transaktionspriset (s.k. dag-1 resultat), periodiseras mellanskillnaden över instrumentets löptid. Sådana skillnader orsakas av att den tillämpade värderingsmodellen inte fullt ut fångar upp alla komponenter som påverkar instrumentets värde.

Principen innebär att en periodiseringseffekt om 113 mkr (88) redovisats i nettoresultat av finansiella transaktioner under perioden januari–september 2016. Vid utgången av perioden uppgick sammanlagda ännu ej resultatförda dag-1 resultat till 584 mkr (539).

Banken gör löpande en fristående värdering av den sammanlagda kreditriskkomponenten (såväl egen kreditrisk som motpartsrisk) i utestående modellvärderade derivat. Förändringar i verkligt värde till följd av förändrad kreditrisk tas till resultatet i den utsträckning den sammanlagda effekten överstiger ännu ej resultatförda dag-1 resultat.

Not 17 Rörelseförvärv

Den 1 september 2016 förvärvade Svenska Handelsbanken AB 100 procent av aktierna i Optimix Vermogensbeheer N.V (Optimix). Därigenom har Optimix blivit ett helägt dotterbolag i Handelsbanken. Motivet till förvärvet är att banken genom förvärvet adderar kvalificerade kapitalförvaltningstjänster till bankens kunderbjudande och skapar en plattform för den nederländska kontorsrörelsens tillväxt inom kapital- och förmögenhetsförvaltning. Optimix förvaltar cirka 2 miljarder EUR och har cirka 35 anställda. Bolaget har verksamhet i Amsterdam, Groningen och Vught och erbjuder diskretionär förmögenhetsförvaltning.

Den goodwill som uppstod vid förvärvet består främst av synergieffekter med Handelsbankens etablerade verksamhet i Nederländerna samt personalrelaterade resurser.

Optimix har sedan förvärvet bidragit med 9 miljoner kronor till årets intäkter. Bidraget till årets resultat är endast marginellt. Om Optimix hade ingått i koncernräkenskaper från ingången av 2016 hade bolaget bidragit med 82 miljoner kronor till koncernens intäkter. Påverkan på årets resultat hade endast varit marginell.

Balansposterna för att fastställa förvärvsanalysen är preliminära. För att kunna fastställa en förvärvsanalys måste all relevant information finnas tillgänglig. Exempel på sådan information är slutligt förvärvspris och slutlig öppningsbalans, vilka kan kvarstå som preliminära.

Delar av köpeskillingen är villkorad. Det slutliga beloppet är avhängigt av resultatutvecklingen i bolaget under de närmaste tre åren.

mkr	Redovisat i koncernen vid förvärvstidpunkten
Utlåning till övriga kreditinstitut	50
Immateriella tillgångar	512
Fastigheter och inventarier	39
Uppskjutna skattefordringar	3
Övriga tillgångar	261
Summa tillgångar	865
Uppskjutna skatteskulder	135
Övriga skulder	261
Summa skulder	396
Dotterföretagets nettotillgångar	469
Anskaffningsvärde, kontanter	408
Anskaffningsvärde, skuld villkorad köpeskillning	208
Goodwill	-147
Kassaflöde	
Likvida medel i det förvärvade företaget	0
Anskaffningsvärde, kontanter	408
Netto	408

Not 18 Tillgångar och skulder i valuta

30 september 2016								
mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	95	126 305	17 661	89	47 240	159 417	2 873	353 680
Övrig utlåning till centralbanker	73 184	-	-	29 560	368	-	1	103 113
Utlåning till övriga kreditinstitut	2 422	7 949	580	59	1 486	27 085	1 829	41 410
Utlåning till allmänheten	1 224 185	188 441	233 151	88 427	189 274	29 739	12 432	1 965 649
<i>varav företag</i>	469 860	130 174	139 668	34 177	126 295	29 527	11 493	941 194
<i>varav hushåll</i>	754 325	58 267	93 483	54 250	62 979	212	939	1 024 455
Belåningsbara statsskuldförbindelser	81 839	6 147	131	7	-	30 461	947	119 532
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	47 704	2 491	1 811	-	1 699	150	-	53 855
Övriga ej valutafördelade poster	271 696							271 696
Summa tillgångar	1 701 125	331 333	253 334	118 142	240 067	246 852	18 082	2 908 935
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	43 471	77 169	6 189	15 393	5 488	38 025	19 539	205 274
In- och upplåning från allmänheten	514 905	98 706	71 305	33 339	120 403	163 086	7 683	1 009 427
<i>varav företag</i>	204 073	81 820	49 975	17 867	89 166	160 660	7 210	610 771
<i>varav hushåll</i>	310 832	16 886	21 330	15 472	31 237	2 426	473	398 656
Emitterade värdepapper	454 138	269 619	31 417	336	103 183	414 997	41 994	1 315 684
Efterställda skulder	8 408	14 395	-	-	-	10 205	-	33 008
Övriga ej valutafördelade poster, inkl. eget kapital	345 542							345 542
Summa skulder och eget kapital	1 366 464	459 889	108 911	49 068	229 074	626 313	69 216	2 908 935
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder (netto)		128 656	-144 339	-68 930	-10 976	379 472	51 250	
Nettoposition i valuta		100	84	144	17	11	116	472

31 december 2015								
mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	153	45 633	6 094	99	55 540	94 654	457	202 630
Övrig utlåning till centralbanker	15 998	-	2 103	15 653	364	-	-	34 118
Utlåning till övriga kreditinstitut	2 561	8 692	207	115	1 285	33 337	3 459	49 656
Utlåning till allmänheten	1 190 747	174 047	190 881	78 738	195 097	27 213	9 744	1 866 467
<i>varav företag</i>	475 424	122 999	110 217	31 446	131 228	27 024	8 758	907 096
<i>varav hushåll</i>	715 323	51 048	80 664	47 292	63 869	189	986	959 371
Belåningsbara statsskuldförbindelser	36 606	6 402	-	7	-	30 744	1 018	74 777
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	39 770	2 726	716	2	1 282	17	-	44 513
Övriga ej valutafördelade poster	249 972							249 972
Summa tillgångar	1 535 807	237 500	200 001	94 614	253 568	185 965	14 678	2 522 133
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	25 008	53 015	19 818	14 977	13 142	29 439	8 371	163 770
In- och upplåning från allmänheten	465 675	64 535	46 741	29 709	109 464	30 587	7 144	753 855
<i>varav företag</i>	184 145	49 610	28 813	15 870	84 067	28 209	6 709	397 423
<i>varav hushåll</i>	281 530	14 925	17 928	13 839	25 397	2 378	435	356 432
Emitterade värdepapper	445 875	232 006	18 512	367	91 366	420 752	36 489	1 245 367
Efterställda skulder	10 519	13 717	-	-	-	9 980	-	34 216
Övriga ej valutafördelade poster, inkl. eget kapital	324 925							324 925
Summa skulder och eget kapital	1 272 002	363 273	85 071	45 053	213 972	490 758	52 004	2 522 133
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder (netto)		125 716	-114 803	-49 492	-39 555	304 831	37 406	
Nettoposition i valuta		-57	127	69	41	38	80	298

Not 19 Kapitalbas och kapitalkrav i den konsoliderade situationen

Från och med 2014 regleras kraven på beräkning av kapitalbas och kapitalkrav i förordning (EU) nr 575/2013 (CRR) samt direktiv 2013/36/EU vilka utgör EU:s implementation av det internationella Basel III-regelverket. Samtliga hänvisningar till CRD IV i denna delårsrapport avser hela detta EU-regelverk oavsett rättsakt (förordning, direktiv, genomförandeakt eller nationell implementering). Uppgifter som redovisas i detta avsnitt avser minimikapitalkraven enligt Pelare 1 och svarar upp mot kraven på offentliggörande av information om kapitaltäckning i CRR del åtta samt FFFS 2014:12.

Kapitalbas

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
PRIMÄRT KAPITAL					
Eget kapital, koncernen	134 085	129 582	122 777	128 268	127 435
Upparbetad ej utbetald utdelning föregående år	-	-	-	-	-
Upparbetad utdelning innevarande år	-6 400	-4 118	-2 021	-11 442	-8 657
Resultat från bolag som inte konsolideras	-162	34	-202	-748	-597
Koncerninterna justeringar i eget kapital	3 532	3 518	1 731	172	135
Minoritetsintressen	-6	-5	-5	-4	-5
Eget kapital, konsoliderad situation	131 049	129 011	122 280	116 246	118 311
Avgående poster					
Goodwill och andra immateriella tillgångar	-9 268	-8 433	-8 293	-8 246	-8 223
Prisjusteringar (verkligt värde)	-637	-685	-665	-553	-534
Särskilt avdrag för IRK-institut	-1 567	-1 543	-1 452	-1 395	-1 577
Positioner i värdepapperisering	-	-	-	-	-
Övervärde pensionstillgångar	-	-	-	-	-
Egna aktier	-593	-529	-556	-577	-595
Justeringar enligt stabilitetsfilter					
Kassaflödessäkringar	-7 850	-8 815	-7 690	-4 940	-6 259
Orealiserad ackumulerad positiv värdeförändring, aktier	-	-	-	-	-
Kärnprimärkapital, brutto	111 134	109 006	103 624	100 535	101 123
Tröskelavdrag					
Kapitaltillskott i ej konsoliderade finansiella företag överstigande 10% kärnprimärkapital	-	-	-	-	-
Uppskjuten skattefordran överstigande 10% kärnprimärkapital	-	-	-	-	-
Summa kapitaltillskott och uppskjuten skattefordran överstigande 15% kärnprimärkapital	-	-	-	-	-
Kärnprimärkapital	111 134	109 006	103 624	100 535	101 123
Primärkapitaltillskott	12 156	12 045	11 570	11 933	11 955
Summa primärt kapital	123 290	121 051	115 194	112 468	113 078
SUPPLEMENTÄRT KAPITAL					
Förlagslån	17 392	17 135	17 111	17 150	17 622
Avgående poster					
Supplementärkapitaltillskott i bolag som inte konsolideras	-1 129	-1 129	-1 129	-1 129	-1 129
Summa supplementärt kapital	16 263	16 006	15 982	16 021	16 493
Total kapitalbas	139 553	137 057	131 176	128 489	129 571

Kapitalrelationer och buffertar

	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	24,0%	23,0%	22,7%	21,2%	21,4%
Primärkapitalrelation, CRD IV	26,6%	25,5%	25,3%	23,8%	23,9%
Total kapitalrelation, CRD IV	30,1%	28,9%	28,8%	27,2%	27,4%
Riskexponeringsbelopp CRD IV, mkr	463 675	474 500	456 104	473 132	473 539
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav enligt Basel I-golv	144%	142%	139%	137%	140%
Institutspecifika buffertkrav*	6,4%	6,4%	6,1%	6,1%	6,1%
<i>varav krav på kapitalkonserveringsbuffert</i>	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
<i>varav krav på kontryckisk kapitalbuffert</i>	0,9%	0,9%	0,6%	0,6%	0,6%
<i>varav krav på systemriskbuffert</i>	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert	19,5%	18,5%	18,2%	16,7%	16,9%

* Uppgifter lämnas endast för buffertkrav som trätt i kraft.

Kapitalkrav

	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
mkr					
Kreditrisk enligt schablonmetoden	6 336	6 186	5 949	6 433	6 127
Kreditrisk enligt Internmetoden	24 476	25 603	24 360	25 225	25 608
Marknadsrisk	817	711	796	825	849
Kreditvärderingsjusteringsrisk (CVA)	650	645	568	713	645
Operativ risk	4 815	4 815	4 815	4 655	4 655
Summa kapitalkrav	37 094	37 960	36 488	37 851	37 884
Justering enligt Basel I-golv	61 134	59 499	58 870	56 982	55 659
Kapitalkrav, Basel I-golv	98 228	97 459	95 358	94 833	93 543
Total kapitalbas, Basel I-golv	141 120	138 600	132 628	129 884	131 148

Riskexponeringsbelopp

	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
mkr					
Kreditrisk enligt schablonmetoden	79 204	77 323	74 358	80 406	76 583
Kreditrisk enligt Internmetoden	305 951	320 041	304 506	315 310	320 101
Marknadsrisk	10 216	8 890	9 954	10 318	10 612
Kreditvärderingsjusteringsrisk (CVA)	8 122	8 064	7 104	8 911	8 056
Operativ risk	60 182	60 182	60 182	58 187	58 187
Summa Riskexponeringsbelopp	463 675	474 500	456 104	473 132	473 539

Kapitalkrav kreditrisk schablonmetoden**

mkr	Exponeringsvärde		Riskvägt exponeringsbelopp		Kapitalkrav		Genomsnittlig riskvikt, %	
	30 sep 2016	31 dec 2015	30 sep 2016	31 dec 2015	30 sep 2016	31 dec 2015	30 sep 2016	31 dec 2015
Stater och centralbanker	492 044	270 402	47	72	4	6	0,0	0,0
Kommuner	56 331	58 231	38	18	3	1	0,1	0,0
Multilaterala utvecklingsbanker	587	649	0	0	0	0	0,0	0,0
Internationella organisationer	2	1	0	0	0	0	0,0	0,0
Institut	4 063	4 162	360	603	29	48	8,9	14,5
Företag	12 248	12 232	11 697	11 570	936	926	95,5	94,6
Hushåll	16 233	22 417	12 132	16 774	971	1 342	74,7	74,8
Säkerheter i fastigheter	88 823	70 925	32 178	25 367	2 574	2 029	36,2	35,8
Fallerande exponeringar	189	229	243	319	19	25	128,2	139,2
Aktier	6 796	7 978	16 125	17 308	1 290	1 385	237,3	216,9
Övriga poster	6 930	9 034	6 384	8 375	510	671	92,1	92,7
Summa	684 246	456 260	79 204	80 406	6 336	6 433	11,6	17,6

** Uppgifter om kapitalkrav för de exponeringsklasser där det förekommer exponeringar.

Kreditrisker Internmetoden

mkr	Exponeringsbelopp		Riskvägt exponeringsbelopp		Kapitalkrav		Genomsnittlig riskvikt, %	
	30 sep 2016	31 dec 2015	30 sep 2016	31 dec 2015	30 sep 2016	31 dec 2015	30 sep 2016	31 dec 2015
Företag	839 228	821 795	202 371	204 181	16 190	16 334	24,1	24,8
Företagsutlåning	810 827	796 198	197 569	199 470	15 806	15 957	24,4	25,1
varav övrig utlåning, grundmetoden *	121 732	124 939	36 719	37 805	2 938	3 024	30,2	30,3
varav övrig utlåning, avancerad metod *	689 095	671 259	160 850	161 665	12 868	12 933	23,3	24,1
varav stora företag	139 070	137 749	63 228	61 130	5 058	4 890	45,5	44,4
varav medelstora företag	78 575	76 639	31 333	32 888	2 507	2 631	39,9	42,9
varav fastighetsbolag	471 450	456 871	66 289	67 647	5 303	5 412	14,1	14,8
Motpartsrisk	28 401	25 597	4 802	4 711	384	377	16,9	18,4
Bostadsrättsföreningar	183 160	170 587	7 062	6 248	565	500	3,9	3,7
Hushåll	975 181	918 324	72 933	66 245	5 835	5 300	7,5	7,2
Privatpersoner	947 847	891 487	65 599	58 841	5 248	4 707	6,9	6,6
varav fastighetskrediter	865 890	810 312	48 064	43 517	3 845	3 481	5,6	5,4
varav övriga	81 957	81 175	17 535	15 324	1 403	1 226	21,4	18,9
Små företag	27 334	26 837	7 334	7 404	587	593	26,8	27,6
varav fastighetskrediter	7 623	7 541	1 655	2 016	132	161	21,7	26,7
varav övriga	19 711	19 296	5 679	5 388	455	432	28,8	27,9
Institut	106 414	117 263	16 256	20 471	1 300	1 638	15,3	17,5
Institutsutlåning	15 985	19 203	5 047	6 767	404	541	31,6	35,2
Motpartsrisk	90 429	98 060	11 209	13 704	897	1 096	12,4	14,0
varav repor och värdepapperslån	27 810	31 143	559	424	45	34	2,0	1,4
varav derivat	62 619	66 917	10 650	13 280	852	1 062	17,0	19,8
Aktieexponeringar	1 352	5 229	5 004	15 815	400	1 265	370,0	302,4
varav börsnoterade aktier	-	4 418	-	12 811	-	1 025	-	290,0
varav övriga aktier	1 352	811	5 004	3 004	400	240	370,0	370,0
Motpartslösa exponeringar	2 323	2 348	2 323	2 348	186	188	100,0	100,0
Värdepapperisering	22	28	2	2	0	0	7,4	7,4
varav Traditionell värdepapperisering	22	28	2	2	0	0	7,4	7,4
varav Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt Internmetoden	2 107 680	2 035 574	305 951	315 310	24 476	25 225	14,5	15,5

* Med grundmetoden avses internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF. Med avancerad metod avses internmetoden med egna skattningar av LGD och KF.

Kapitalkravet för kreditrisk beräknas enligt schablonmetoden och internmetoden enligt CRR. För internmetoden återfinns två olika metoder: grundmetoden och avancerad metod.

I grundmetoden beräknar banken med en egen metod sannolikheten för att kunden ska fallera inom ett år (PD), medan övriga parametrar är givna i regelverket CRR. I internmetoden med egna skattningar av LGD och KF använder banken egna metoder för att beräkna förlust givet fallissemang (LGD) och exponeringsbeloppet.

Handelsbanken tillämpar grundmetoden för exponeringar mot institut, samt för vissa produkt- och säkerhetstyper avseende företags-exponeringar för hela regionbanksrörelsen samt i dotterbolagen Stadshypotek AB, Handelsbanken Finans AB, Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co. Ltd och Rahoitus Oy.

Avancerad metod tillämpas för merparten av exponeringarna mot stora företag, medelstora företag, fastighetsbolag och bostads-rättsföreningar i regionbanksrörelsen (exklusive Nederländerna), Handelsbanken Capital Markets, Stadshypotek AB och Handelsbanken Finans AB, samt hushållsexponeringar i Sverige, Norge, Finland och Danmark samt i dotterbolagen Stadshypotek AB, Handelsbanken Finans AB och Rahoitus Oy.

Internmetoden omfattade vid utgången av tredje kvartalet 79% av det totala riskvägda exponeringsbeloppet för kreditrisk. För resterande

kreditriskexponeringar beräknas kapitalkravet enligt schablonmetoden.

I tabellen över kapitalkrav enligt internmetoden särredovisas repor och värdepapperslån för institut eftersom dessa ger upphov till mycket låga kapitalkrav samtidigt som volymerna varierar betydligt över tiden. Det låga kapitalkravet beror på att exponeringen presenteras brutto och att exponeringen är säkerställd.

Den totala genomsnittliga riskvikten för exponeringar godkända för internmetoden minskade under tredje kvartalet och uppgick till 14,5% (15,2). Förklaringen till att den genomsnittliga riskvikten gått ner är minskningen i exponeringar i börsnoterade aktier, vilka hade en riskvikt på 290%.

Kreditkvaliteten är god. Av Handelsbankens företagsexponeringar var 97% kunder med en bedömd återbetalningsförmåga som var normal, eller bättre än normal, det vill säga hade en riskklassificering mellan 1 och 5 i bankens tiogradiga skala för riskklassificering. Internmetoden baseras på historiska förluster från såväl de senaste årens finanskris som den svenska bankkrisen i början av 1990-talet. Riskvikterna speglar det faktum att Handelsbanken under lång tid uppvisat låga kreditförluster. De tillämpade riskmåten innehåller säkerhetsmarginaler för att säkerställa att risken inte underskattas.

Nivån på riskvikten för företagsexponeringar återspeglar portföljsammansättningen och hur olika lån klassificeras till olika exponeringsklasser.

Kapitalkravet för aktieexponeringar i internmetoden beräknas enligt förenklad riskviktsmetod.

Kapitalkrav marknadsrisk

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Positionsrisk i handelslagret	810	703	789	819	844
Ränterisk	801	694	778	804	826
<i>varav generell risk</i>	651	534	598	512	489
<i>varav specifik risk</i>	149	158	179	290	335
<i>varav positioner i värdepapperiseringsinstrument</i>	-	-	-	-	-
<i>varav icke-deltarisk</i>	1	2	1	2	2
Aktiekursrisk	9	9	11	15	18
<i>varav generell risk</i>	1	1	1	1	3
<i>varav specifik risk</i>	4	3	4	4	7
<i>varav fonder</i>	0	1	1	2	0
<i>varav icke-deltarisk</i>	4	4	5	8	8
Valutakursrisk	-	-	-	-	-
<i>varav icke-deltarisk</i>	-	-	-	-	-
Råvarurisk	7	8	7	6	5
<i>varav icke-deltarisk</i>	0	0	0	0	0
Avvecklingsrisk	0	0	0	0	0
Totalt kapitalkrav för marknadsrisk	817	711	796	825	849

Kapitalkravet för marknadsrisk beräknas för bankens konsoliderade situation. Kapitalkravet för ränterisker och aktiekursrisker beräknas dock endast för positioner i handelslagret. Vid beräkning av kapitalkravet för marknadsrisker tillämpas schablonmetoden.

Kapitalkrav operativa risk

Handelsbanken använder schablonmetoden för att beräkna kapitalkravet för operativa risk. Kapitalkravet enligt schablonmetoden beräknas genom att en i regelverket bestämt faktor multipliceras med den genomsnittliga rörelseintäkter under de tre senaste verksamhetsåren. Olika faktorer tillämpas för olika affärssegment.

Bruttosoliditetsgrad (leverage ratio)

Från och med 2015 gäller enligt CRD IV ett rapporteringskrav avseende en icke-riskbaserad så kallad bruttosoliditetsgrad (leverage ratio). Måttet ska utvärderas och ett eventuellt bindande krav är ännu inte beslutat.

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Balansräkning enligt redovisningsreglerna	2 908 935	3 030 645	2 856 843	2 522 133	2 943 621
Avdrag för tillgångar som inte ingår i konsoliderad situation	-112 161	-103 215	-99 917	-103 655	-99 096
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - derivat	-27 185	-24 710	-29 163	-37 126	-49 606
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - repor och värdepapperslån	5 295	6 252	6 530	4 786	8 596
<i>Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, brutto (före justeringar för konverteringsfaktorer)</i>	<i>494 872</i>	<i>486 570</i>	<i>476 586</i>	<i>483 859</i>	<i>480 000</i>
<i>Avdrag från tillgångar utanför balansräkningen eller tillämpning av konverteringsfaktorer</i>	<i>-313 706</i>	<i>-309 195</i>	<i>-300 702</i>	<i>-303 538</i>	<i>-304 092</i>
Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, netto	181 166	177 375	175 884	180 321	175 908
Ytterligare justeringar	-19 915	-21 106	-19 747	-16 872	-18 390
Tillgångar som bruttosoliditetsgraden beräknas på	2 936 135	3 065 241	2 890 430	2 549 587	2 961 033
Kapital som bruttosoliditetsgraden kan beräknas på					
Primärkapital	123 290	121 051	115 194	112 468	113 078
Bruttosoliditetsgrad					
Bruttosoliditetsgrad beräknat på primärkapital	4,2%	3,9%	4,0%	4,4%	3,8%

Uppgifter i detta avsnitt avser Handelsbankens väsentliga risker och kapitalkrav vid publiceringstidpunkten av denna delårsrapport. En fullständig beskrivning av bankens risker och kapitalhantering finns i Handelsbankens årsredovisning och i bankens Risk och kapitalhantering – information enligt Pelare 3.

Not 20 Risk och kapitalhantering

Uppgifter som redovisas i detta avsnitt svarar upp mot kraven på offentliggörande av information om risk och kapitalhantering i CRR del åtta.

Risk- och osäkerhetsfaktorer

Handelsbanken lämnar krediter genom kontorsrörelsen och tillämpar en låg risktolerans. Kreditprocessen utgår från övertygelsen att en decentraliserad organisation med lokal närvaro ger hög kvalitet i kreditbesluten. Handelsbankens exponering mot marknadsrisk är samtidigt låg. Marknadsrisk i bankens affärsverksamhet tas i allt väsentligt endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov. Banken har under de senaste åren aktivt arbetat med att minska marknadsriskerna i balansräkningen. En konsekvens av detta är att en betydligt mindre andel av bankens resultat kommer från nettoresultat av finansiella transaktioner.

Utvecklingen inom regelverksområdet fortsätter i snabb takt. I juni 2016 genomförde Storbritannien en folkomröstning om EU-

medlemskapet där förslaget om ett utträde ur EU fick en majoritet av rösterna. Det råder för närvarande stor oklarhet kring formerna för ett utträde ur EU och när detta kan komma att ske. Handelsbankens verksamhet i Storbritannien bedrivs så att såväl kapital som likviditet är kurssäkrat i GBP. Bankens låga risktolerans, goda kapitalisering och starka likviditetssituation gör Handelsbanken väl rustad att verka även under betydligt svårare marknadsförutsättningar än de som varit under de senaste åren. Det gäller även om konjunkturen i Storbritannien försvagas till följd av ett kommande utträde ur EU. Likviditetssituationen beskrivs närmare nedan under rubriken Likviditet och finansiering.

Likviditet och finansiering

Handelsbanken har en stark likviditetssituation. Banken har under lång tid arbetat aktivt med likviditetsfrågorna med en konservativ inriktning. Ett led i detta arbete har varit att centralisera likviditetshanteringen i syfte att stärka kontrollen över likviditetsriskerna och att i varje scenario säkerställa och optimera bankens finansiering.

Banken har också under lång tid arbetat med att förlänga finansieringen genom ökade obligationsemissioner och genom att se till att

likviditetsriskerna inkluderas i den interna prissättningen. Bankens finansieringsprogram täcker in de löptider i samtliga valutor som banken behöver för att finansiera sin utlåning och möjliggör för banken att emittera i alla för banken relevanta valutor.

Upplåningsprogram/ramar inom koncernen per den 30 september 2016

Program (belopp i miljoner)	Ramvaluta	Rambelopp	Nyttjat belopp	Motvärde mkr
ECP*	EUR	15 000	6 079	58 531
ECP (Stadshypotek)*	EUR	4 000	0	0
Franska certifikat	EUR	7 500	2 095	20 171
Svenska certifikat	SEK	25 000	0	0
Svenska certifikat (Stadshypotek)	SEK	90 000	0	0
USCP	USD	15 000	8 364	71 844
AMTN	AUD	5 000	1 275	8 385
AMTCN (Stadshypotek)	AUD	5 000	750	4 933
EMTN*	USD	50 000	22 015	189 102
EMTCN (Stadshypotek)*	EUR	20 000	11 159	107 442
US 144A/3(a)(2)	USD	20 000	11 900	102 218
Stadshypotek US 144A	USD	15 000	3 750	32 211
Samurai	JPY	400 000	160 700	13 640
MTN*	SEK	100 000	13 733	13 733
Övrig funding >1 år*	USD	15 000	2 131	18 305
Extendible Notes	USD	15 000	64	550
Summa				641 065
Totala program- och rambelopp, mkr		1 879 095		
Outnyttjat belopp, mkr		1 238 030		
Kvar att utnyttja		66%		

* Inom dessa program finns möjlighet att emittera i ett antal olika valutor förutom ramvalutan, där valutaomräkning sker vid emissionstillfället.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt innehav av värdepapper som är belåningsbara i centralbanker framgår av tabellen nedan och uppgick den 30 september 2016 till 619 mdkr.

Därutöver tillkommer outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer och övriga likviditetsskapande åtgärder.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt värdepappersinnehav i likviditetsreserven

Marknadsvärde					
mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	456 491	582 590	506 949	236 359	525 421
Tillgodohavanden hos banker och Riksgälden, overnight	803	1 807	3 618	1 180	983
Värdepapper emitterade av stater och offentliga enheter	106 938	104 133	83 145	63 136	77 799
Säkerställda obligationer	53 458	50 101	52 096	50 096	54 230
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	797	614	782	637	1 094
Värdepapper emitterade av finansiella företag	242	142	102	233	978
Summa	618 729	739 387	646 692	351 641	660 505
<i>varav i SEK</i>	<i>192 224</i>	<i>160 997</i>	<i>116 992</i>	<i>89 695</i>	<i>131 728</i>
<i>varav i EUR</i>	<i>135 707</i>	<i>83 698</i>	<i>70 363</i>	<i>55 471</i>	<i>84 111</i>
<i>varav i USD</i>	<i>179 920</i>	<i>366 669</i>	<i>348 004</i>	<i>114 702</i>	<i>360 074</i>
<i>varav i övriga valutor</i>	<i>110 878</i>	<i>128 023</i>	<i>111 333</i>	<i>91 773</i>	<i>84 592</i>

30 september 2016					
Marknadsvärde, mkr	SEK	EUR	USD	Övrigt	Summa
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	73 185	126 247	159 347	97 712	456 491
Tillgodohavanden hos andra banker och Riksgälden, overnight	0	119	106	578	803
Värdepapper emitterade av stater	77 643	6 594	16 204	-	100 441
Värdepapper emitterade av kommuner och övriga offentliga enheter	1 594	289	4 263	351	6 497
Säkerställda obligationer, externa emittenter	37 534	2 241	-	12 029	51 804
Egna säkerställda obligationer	1 654	-	-	-	1 654
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	597	152	-	48	797
Värdepapper emitterade av finansiella företag	17	65	-	160	242
Summa	192 224	135 707	179 920	110 878	618 729

Löptider för finansiella tillgångar och skulder

30 september 2016 mkr	Upp till 1 månad	1 - 6 mån	6 - 12 mån	1 - 2 år	2 - 5 år	Över 5 år	Ospec. löptid	Summa
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	456 793	-	-	-	-	-	-	456 793
Belåningsbara statsskuldssförbindelser	119 532	-	-	-	-	-	-	119 532
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	53 855	-	-	-	-	-	-	53 855
Utlåning till kreditinstitut	34 604	1 807	920	17	663	3 399	-	41 410
-varav omvända repor	16 984	-	-	-	-	-	-	16 984
Utlåning till allmänheten	63 953	249 396	166 209	168 865	358 442	958 784	-	1 965 649
-varav omvända repor	14 041	-	-	-	-	-	-	14 041
Övrigt	51 697	-	-	-	-	-	219 999	271 696
-varav aktier och andelar	35 964	-	-	-	-	-	-	35 964
-varav fordringar på fondlikvider	15 733	-	-	-	-	-	-	15 733
Summa	780 434	251 203	167 129	168 882	359 105	962 183	219 999	2 908 935
Skulder till kreditinstitut	99 438	74 548	4 430	4 792	15	5 163	16 888	205 274
-varav repor	450	-	-	-	-	-	-	450
-varav inlåning från centralbanker	27 895	56 970	2 133	-	-	-	1 985	88 983
In- och upplåning från allmänheten	161 295	44 611	4 627	948	2 748	5 632	789 566	1 009 427
-varav repor	5 559	-	-	-	-	-	-	5 559
Emitterade värdepapper	94 444	347 042	147 599	164 887	453 534	108 178	-	1 315 684
-varav säkerställda obligationer	-	26 104	78 164	125 077	304 823	58 840	-	593 008
-varav certifikat och andra värdepapper med ursprunglig löptid understigande ett år	92 297	295 281	17 060	-	-	-	-	404 638
-varav värdepapper med ursprunglig löptid över ett år	2 147	25 657	52 375	39 810	148 711	49 338	-	318 038
Efterställda skulder	-	219	-	2 955	29 834	-	-	33 008
Övrigt	19 304	-	-	-	-	-	326 238	345 542
-varav korta positioner	11 441	-	-	-	-	-	-	11 441
-varav fondlikvidskulder	7 863	-	-	-	-	-	-	7 863
Summa	374 481	466 420	156 656	173 582	486 131	118 973	1 132 692	2 908 935

I tabellen redovisas innehav i obligationer och andra räntebärande värdepapper i det tidsintervall i vilket de kan omsättas till likviditet vid en eventuell belåning eller försäljning. Det innebär att tabellen inte återspeglar de faktiska löptiderna för de ingående värdepappren.

I "Övrigt" redovisas tillgångar och skulder som förfaller i de tidsintervall som motsvarar kontraktensliga förfalldatum, med beaktande av kontraktensliga amorteringsplan.

Avistainlåning redovisas i kolumnen "Ospecificerad löptid". Posterna "Övrigt" inkluderar marknadsvärden i derivattransaktioner.

För löptidtabeller i SEK, EUR och USD hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

Liquidity Coverage Ratio (LCR)

	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Liquidity coverage ratio (LCR), %					
EUR	178	181	134	161	265
USD	164	121	161	429	127
Totalt*	162	139	151	137	141

* Beräknad i enlighet med Finansinspektionens föreskrift 2012:6.

	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Liquidity coverage ratio (LCR) - delkomponenter, mkr					
Likvida tillgångar	416 189	433 824	360 481	283 573	343 712
Likvida tillgångar nivå 1	375 318	394 887	318 791	242 606	301 090
Likvida tillgångar nivå 2	40 871	38 937	41 690	40 967	42 622
Kassautflöden	514 967	697 349	581 222	318 364	628 912
Kundinlåning	191 610	169 582	192 835	141 589	202 316
Marknadsupplåning	284 083	486 320	349 721	142 770	384 260
Övriga kassaflöden	39 274	41 447	38 666	34 005	42 336
Kassainflöden	258 526	384 619	342 332	111 599	385 628
Inflöden från förfallande utlåning till icke-finansiella kunder	18 618	26 985	24 548	22 612	24 468
Övriga kassainflöden	239 908	357 634	317 784	88 987	361 160

Delkomponenterna definieras i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och krav på likviditetstäckningsgrad och rapportering av likvida tillgångar och kassaflöden FFFS 2012:6. Likvida tillgångar nivå 1 motsvarar 3 kap 6 §. Likvida tillgångar nivå 2 motsvarar 3 kap 7 §. Kundinlåning motsvarar 4 kap 4-9 §§. Marknadsupplåning motsvarar 4 kap 10-13 §§. Övriga kassaflöden motsvarar 4 kap 14-25 §§. Utlåning till icke-finansiella kunder motsvarar 5 kap 4 §. Övriga kassainflöden motsvarar 5 kap 6-12 §§.

Från den 1 oktober 2015 finns, i och med EU-kommissionens delegerade akt, ett europeiskt minimikrav på bankers likviditet i form av en kortfristig likviditetsbuffert – Liquidity Coverage Ratio (LCR). Minimikravet är för närvarande 70% för att stegvis höjas till 100% från och med 2018 då den delegerade akten ska vara fullt införd. LCR enligt den delegerade akten bygger på det mildare LCR som Baselkommittén föreslog 2013 samt vissa EU-specifika förändringar, som till exempel att likviditetsreserven får innehålla en högre andel säkerställda obligationer.

Sverige har gått snabbare fram än vad som krävs inom EU genom att det redan 2013 ställdes krav på kortfristig likviditetsbuffert genom FFFS 2012:6. Kravet uppgår till 100%, men definitionen av kortfristig likviditetsbuffert skiljer sig från vad som gäller på EU-nivå. Det LCR som Finansinspektionen i Sverige infört bygger på det striktare LCR-mått, framförallt vad avser utflödesantaganden för inlåning samt likviditetsportföljens sammansättning, som först föreslogs av Baselkommittén 2010. Minimikrav för det strukturella likviditetsmålet NSFR förväntas införas från 2018 i EU.

Vid utgången av september uppgick bankens LCR enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2012:6 till 162%, vilket visar att banken har stor motståndskraft mot kortsiktiga störningar på finansieringsmarknaden. Detta gäller också i USD och EUR. LCR som ett snitt av dagliga observationer enligt samma föreskrift, uppgick under de

första nio månaderna till 145%. Bankens LCR enligt EU-kommissionens delegerade akt uppgick till 181%.

Stresstest med likviditetsskapande åtgärder

Bankens likviditetssituation stresstestas löpande. I testen stressas bankens kassaflöden under vissa definierade antaganden. I stresstestet som visar motståndskraften mot mer långsiktiga störningar på marknaden antas till exempel att banken inte kan finansiera sig på de finansiella marknaderna samtidigt som 10% av inlåningen från hushåll och företag försvinner successivt under den första månaden. Vidare antas att banken fortsätter att bedriva sin kärnverksamhet, det vill säga utlåning till hushåll och företag, och att utställda kreditlöften och andra kreditfaciliteter delvis utnyttjas av kunderna. Samtidigt beaktas att tillgodohavanden i centralbanker tas i anspråk och att Group Treasury's likviditetsportfölj omedelbart kan ge ett tillskott av likviditet. Därutöver används likviditetsskapande åtgärder – till exempel utnyttjat utrymme att emittera säkerställda obligationer – för att successivt ge likviditet till banken. Resultatet av stresstestet är att likviditetsreserverna, även i ett stressat scenario, täcker bankens likviditetsbehov i över tre år även om tillgången till ny marknadsfinansiering skulle försvinna.

Icke pantsatta tillgångar, IPT (Non-Encumbered Assets, NEA)

30 september 2016		
mdkr	IPT (NEA)	Ack. andel av icke säkerställd upplåning*
Behållning i centralbanker samt värdepapper i likviditetsportföljen	619	67%
Hypotekslån	470	118%
Övrig hushållsutlåning	180	137%
Fastighetsföretagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	260	165%
Övrig företagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	153	182%
Utlåning till kreditinstitut lägsta riskklass (1-3)	36	186%
Övrig företagsutlåning	240	211%
Övriga tillgångar	90	221%
Summa icke pantsatta tillgångar	2 048	221%
Pantsatta tillgångar utan underliggande skuld**	59	
Pantsatta tillgångar med underliggande skuld	802	
Summa tillgångar, koncernen	2 909	

31 december 2015		
mdkr	IPT (NEA)	Ack. andel av icke säkerställd upplåning*
Behållning i centralbanker samt värdepapper i likviditetsportföljen	352	42%
Hypotekslån	453	96%
Övrig hushållsutlåning	203	120%
Fastighetsföretagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	238	148%
Övrig företagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	150	166%
Utlåning till kreditinstitut lägsta riskklass (1-3)	46	171%
Övrig företagsutlåning	228	198%
Övriga tillgångar	39	203%
Summa icke pantsatta tillgångar	1 709	203%
Pantsatta tillgångar utan underliggande skuld**	57	
Pantsatta tillgångar med underliggande skuld	756	
Summa tillgångar, koncernen	2 522	

* Emitterad kort och lång icke säkerställd upplåning samt skulder till kreditinstitut.

** Överpantsättning i Cover pool (OC).

Uppgifter i detta avsnitt avser Handelsbankens väsentliga risker och riskhantering vid publiceringstidpunkten av denna delårsrapport. En fullständig beskrivning av bankens risker och kapitalhantering finns i Handelsbankens årsredovisning och i bankens Risk och kapitalhantering – information enligt Pelare 3.

Not 21 Transaktioner med närstående

Inga affärstransaktioner av väsentlig betydelse med närstående har skett under perioden.

Not 22 Segmentinformation

Information om bankens segmentsredovisning lämnas på sid 8-22.

Not 23 Händelser efter balansdagen

Information om händelser efter balansdagen lämnas på sid 7.

Finansiella rapporter i sammandrag – Moderbolaget

RESULTATRÄKNING – MODERBOLAGET

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Räntenetto	3 778	3 644	4%	3 709	2%	11 011	11 383	-3%	15 250
Erhållna utdelningar	10	2 481	-100%	87	-89%	4 793	1 054	355%	11 978
Provisionsnetto	1 571	1 665	-6%	1 647	-5%	4 799	5 045	-5%	6 778
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1 124	469	140%	210	435%	2 791	677	312%	2 349
Övriga rörelseintäkter	374	392	-5%	372	1%	1 149	1 216	-6%	1 644
Summa intäkter	6 857	8 651	-21%	6 025	14%	24 543	19 375	27%	37 999
Personalkostnader	-2 625	-2 604	1%	-2 670	-2%	-8 286	-8 373	-1%	-10 904
Övriga administrativa kostnader	-1 208	-1 310	-8%	-1 170	3%	-3 763	-3 655	3%	-5 040
Av- och nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar	-142	-133	7%	-131	8%	-407	-391	4%	-507
Summa kostnader före kreditförluster	-3 975	-4 047	-2%	-3 971	0%	-12 456	-12 419	0%	-16 451
Resultat före kreditförluster	2 882	4 604	-37%	2 054	40%	12 087	6 956	74%	21 548
Kreditförluster, netto	-464	-259	79%	-470	-1%	-899	-1 147	-22%	-1 614
Nedskrivning av finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	-	-15	-	-15
Rörelseresultat	2 418	4 345	-44%	1 584	53%	11 188	5 794	93%	19 919
Bokslutsdispositioner	18	13	38%	28	-36%	68	86	-21%	100
Resultat före skatt	2 436	4 358	-44%	1 612	51%	11 256	5 880	91%	20 019
Skatter	-441	-432	2%	-362	22%	-1 216	-1 216	0%	-4 176
Periodens resultat	1 995	3 926	-49%	1 250	60%	10 040	4 664	115%	15 843

TOTALRESULTAT – MODERBOLAGET

mkr	Kv 3 2016	Kv 2 2016	För- ändr.	Kv 3 2015	För- ändr.	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	För- ändr.	Helår 2015
Periodens resultat	1 995	3 926	-49%	1 250	60%	10 040	4 664	115%	15 843
Övrigt totalresultat									
Poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat									
Kassaflödessäkringar	-741	996		1 792		2 172	762	185%	195
Instrument tillgängliga för försäljning	-565	536		196		-1 129	1 642		694
Periodens omräkningsdifferens	554	686	-19%	-802		87	618	-86%	-1 155
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	-144	29		-321	55%	-318	267		-444
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat	247	-226		-332		-299	-306	2%	73
<i>varav kassaflödessäkringar</i>	163	-219		-395		-478	-168	-185%	-43
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>	52	0		-7		109	-79		18
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	32	-7		70	-54%	70	-59		98
Summa poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat	-505	1 992		854		831	2 716	-69%	-193
Summa övrigt totalresultat	-505	1 992		854		831	2 716	-69%	-193
Periodens totalresultat	1 490	5 918	-75%	2 104	-29%	10 871	7 380	47%	15 650

Resultatkommentar moderbolaget januari – september 2016 jämfört med januari – september 2015

Moderbolagets räkenskaper omfattar delar av den verksamhet som organisatoriskt ingår i kontorsrörelsen i och utanför Sverige, Capital Markets samt centrala avdelningar och staber. Även om Handelsbankens affärer till övervägande del utgår från och samordnas av de lokala bankkontoren, ligger en betydande del av affärsvolymerna juridiskt utanför moderbolaget i helägda dotterbolag, i synnerhet bolåneinstitutet Stadshypotek AB. Utvecklingen i moderbolaget är därmed inte att likställa med utvecklingen av affärsverksamheten i koncernen som helhet.

Moderbolagets rörelseresultat ökade med 93% till 11 188 mkr (5 794), huvudsakligen på grund av ökade utdelningar samt ökat nettoresultat av finansiella transaktioner. Utdelningar har erhållits uppgående till 4 793 mkr (1 054). Periodens resultat ökade med 115% till 10 040 mkr (4 664). Räntenettet minskade med 3% till 11 011 mkr (11 383) och provisionsnettot minskade med 5% till 4 799 mkr (5 045). Moderbolagets egna kapital har sedan årsskiftet ökat till 108 799 mkr (107 112).

BALANSRÄKNING – MODERBOLAGET

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Tillgångar					
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	353 680	501 696	463 957	202 630	452 271
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	116 301	114 485	92 174	71 436	99 359
Utlåning till kreditinstitut	684 565	638 845	594 779	596 441	622 610
Utlåning till allmänheten	781 690	770 214	757 955	733 988	743 084
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	50 394	42 794	50 292	40 974	58 226
Aktier och andelar	34 838	51 704	38 473	29 309	60 629
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	46 382	45 773	45 784	45 815	45 787
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	3 860	3 743	3 603	3 422	3 463
Derivatinstrument	82 232	96 260	78 170	89 491	102 627
Immateriella tillgångar	2 146	2 056	1 994	1 962	1 880
Fastigheter och inventarier	1 101	1 081	1 084	1 150	1 139
Aktuella skattefordringar	2 322	1 484	498	-	943
Uppskjutna skattefordringar	472	471	413	328	344
Övriga tillgångar	13 307	20 061	12 424	18 299	48 377
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	4 075	4 068	4 292	4 813	4 265
Summa tillgångar	2 177 365	2 294 735	2 145 892	1 840 058	2 245 004
Skulder och eget kapital					
Skulder till kreditinstitut	218 830	217 291	203 177	173 533	234 423
In- och upplåning från allmänheten	1 007 257	1 132 359	1 044 283	755 066	1 049 921
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	3 927	3 793	3 680	3 501	3 540
Emitterade värdepapper	712 465	707 071	663 056	676 950	678 617
Derivatinstrument	57 377	59 539	64 603	61 109	70 511
Korta positioner	11 441	8 581	10 181	2 416	21 027
Aktuella skatteskulder	-	-	-	847	-
Uppskjutna skatteskulder	2 026	2 234	1 969	1 521	1 844
Avsättningar	426	455	487	96	107
Övriga skulder	12 931	14 383	11 943	13 751	34 743
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	8 343	8 614	8 855	9 370	10 467
Efterställda skulder	33 008	32 903	33 986	34 216	40 361
Summa skulder	2 068 031	2 187 223	2 046 220	1 732 376	2 145 561
Obeskattade reserver	535	539	539	570	601
Aktiekapital	3 008	3 001	2 956	2 956	2 956
Överkursfond	5 410	5 081	3 204	3 204	3 204
Andra fonder	12 056	12 456	10 388	9 585	12 494
Balanserad vinst	78 285	78 390	78 466	75 524	75 524
Periodens resultat	10 040	8 045	4 119	15 843	4 664
Summa eget kapital	108 799	106 973	99 133	107 112	98 842
Summa skulder och eget kapital	2 177 365	2 294 735	2 145 892	1 840 058	2 245 004

FÖRÄNDRING EGET KAPITAL - MODERBOLAGET

Januari – september 2016 mkr	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital				Summa	
	Aktie- kapital	Reserv- fond	Fond för internt utvecklad programvara	Överkurs- fond	Säkrings- reserv *	Verkligt värde- reserv *	Omräknings- reserv *		Balanserade vinstmedel
Ingående eget kapital	2 956	2 682		3 204	1 349	2 016	3 538	91 367	107 112
Periodens resultat								10 040	10 040
Övrigt totalresultat					1 694	-1 020	157		831
Periodens totalresultat					1 694	-1 020	157	10 040	10 871
Utdelning								-11 442	-11 442
Effekter av konvertibla förlagslån	52			2 206					2 258
Fond för internt utvecklad programvara			1 640					-1 640	
Utgående eget kapital	3 008	2 682	1 640	5 410	3 043	996	3 695	88 325	108 799

Januari – december 2015 mkr	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital				Summa	
	Aktie- kapital	Reserv- fond		Överkurs- fond	Säkrings- reserv *	Verkligt värde- reserv *	Omräknings- reserv *		Balanserade vinstmedel
Ingående eget kapital	2 956	2 682		3 203	1 197	1 304	4 595	86 648	102 585
Periodens resultat								15 843	15 843
Övrigt totalresultat					152	712	-1 057		-193
Periodens totalresultat					152	712	-1 057	15 843	15 650
Utdelning								-11 124	-11 124
Effekter av konvertibla förlagslån	0			1					1
Utgående eget kapital	2 956	2 682		3 204	1 349	2 016	3 538	91 367	107 112

* Ingår i fond för verkligt värde.

Under perioden januari–september 2016 hade konvertibler till ett nominellt värde av 2 290 mkr (1) avseende 2008- och 2011-års konvertibla förlagslån konverterats till 33 810 589 A-aktier (15 311). Vid periodens slut uppgick antalet egna aktier i handelslaget till 0 aktier (0).

KASSAFLÖDESANALYS I SAMMANDRAG – MODERBOLAGET

mkr	Jan-sep 2016	Jan-sep 2015	Helår 2015
Rörelseresultat	11 188	5 794	19 919
Justering för ej kassaflödespåverkande poster i rörelseresultatet	-1 113	3 644	-7 338
Betalda inkomstskatter	-4 423	-3 023	-4 221
Förändring i den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	139 247	-43 177	-293 815
Kassaflöde av löpande verksamhet	144 899	-36 762	-285 455
Förändring aktier	4 810	-	3 618
Förändring räntebärande värdepapper	1 000	-	0
Förändring materiella anläggningstillgångar	-246	-325	-415
Förändring immateriella anläggningstillgångar	-350	-273	-447
Kassaflöde från investeringsverksamhet	5 214	-598	2 756
Amortering av förlagslån	-2 290	-	-5 690
Emitterade förlagslån	-	10 376	10 082
Utbetald utdelning	-11 442	-11 124	-11 124
Erhållna koncernbidrag	10 971	8 727	8 727
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-2 761	7 979	1 995
Likvida medel vid periodens början	202 630	454 532	454 532
Periodens kassaflöde	147 352	-29 381	-280 704
Kursdifferens i likvida medel	3 698	27 121	28 802
Likvida medel vid periodens slut	353 680	452 272	202 630

KAPITALBAS OCH KAPITALKRAV – MODERBOLAGET

Uppgifter som redovisas i detta avsnitt avser minimikapitalkraven enligt Pelare 1. Den 1 januari 2014 trädde den europeiska kapitalkravsförordningen (CRR) i kraft. Kapitalbas och kapitalkrav från och med 2014 är beräknade i enlighet med det nya EU-regelverket.

Kapitalbas och kapitalrelationer – moderbolaget

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Kärnprimärkapital	96 742	95 408	90 361	90 624	89 515
Summa primärt kapital	108 898	107 453	101 931	102 557	101 470
Summa supplementärt kapital	16 263	16 006	15 982	16 021	16 493
Total kapitalbas	125 161	123 459	117 913	118 578	117 963
Kapitalrelationer och buffertar					
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	21,8%	20,8%	20,7%	19,9%	19,6%
Primärkapitalrelation, CRD IV	24,5%	23,5%	23,3%	22,6%	22,3%
Total kapitalrelation, CRD IV	28,2%	27,0%	27,0%	26,1%	25,9%
Riskenxponeringsbelopp, CRD IV	444 468	457 600	436 936	454 661	455 557
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav enligt övergångsregler	244%	241%	236%	237%	237%
Institutsspecifika buffertkrav	3,4%	3,4%	3,1%	3,1%	3,1%
<i>varav krav på kapitalkonserveringsbuffert</i>	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
<i>varav krav på kontracyklisk kapitalbuffert</i>	0,9%	0,9%	0,6%	0,6%	0,6%
<i>varav krav på systemriskbuffert</i>	-	-	-	-	-
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert	17,3%	16,3%	16,2%	15,4%	15,1%

Kapitalkrav – moderbolaget

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Kreditrisk enligt schablonmetoden	11 390	11 190	10 645	11 120	10 822
Kreditrisk enligt Internmetoden	19 295	20 657	19 541	20 377	20 791
Marknadsrisk	817	711	796	825	849
Kreditvärdighetsjusteringsrisk (CVA)	650	645	568	713	645
Operativ risk	3 405	3 405	3 405	3 338	3 338
Summa kapitalkrav	35 557	36 608	34 955	36 373	36 445
Justering enligt Basel I-golv	16 137	15 147	15 563	14 150	13 797
Kapitalkrav, Basel I-golv	51 694	51 755	50 518	50 523	50 242
Total kapitalbas, Basel I-golv	126 315	124 606	118 994	119 602	119 161

Kapitalkrav kreditrisk schablonmetoden* – moderbolaget

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Stater och centralbanker	4	5	9	6	1
Kommuner	3	1	1	1	3
Multilaterala utvecklingsbanker	0	0	0	0	0
Internationella organisationer	0	0	0	0	0
Institut	65	58	71	81	77
Företag	917	818	916	872	665
Hushåll	957	938	930	1 319	1 307
Säkerheter i fastigheter	2 574	2 487	2 269	2 029	1 999
Fallerande exponeringar	19	19	21	25	26
Aktier	6 354	6 372	6 050	6 129	6 169
Övriga poster	497	492	378	658	575
Summa	11 390	11 190	10 645	11 120	10 822

* Uppgifter om kapitalkrav för de exponeringsklasser där det förekommer exponeringar.

Kapitalkrav kreditrisker internmetoden – moderbolaget

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Företag	15 107	15 314	14 734	15 162	14 899
Hushåll	2 343	2 335	2 080	2 049	2 132
Privatpersoner	1 847	1 831	1 563	1 544	1 640
varav fastighetskrediter	836	830	746	723	761
varav övriga	1 011	1 001	817	821	879
Små företag	496	504	517	505	492
Institut	1 301	1 381	1 255	1 638	1 560
Aktieexponeringar	456	1 541	1 384	1 436	2 108
varav börsnoterade aktier	-	949	979	1 025	1 692
varav övriga aktier	456	593	405	411	416
Motpartslösa exponeringar	88	86	87	92	92
Värdepapperisering	-	-	0	0	0
Total Internmetoden	19 295	20 657	19 540	20 377	20 791

Kapitalkrav marknadsrisker – moderbolaget

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Positionsrisk i handelslaget	810	703	789	819	844
Ränterisk	801	694	778	804	826
varav positioner i värdepapperiseringsinstrument	-	0	-	-	-
Aktiekursrisk	9	9	11	15	18
Valutakursrisk	-	-	-	-	-
Råvarurisk	7	8	7	6	5
Avvecklingsrisk	0	0	0	0	0
Totalt kapitalkrav för marknadsrisker	817	711	796	825	849

Bruttosoliditetsgrad (Leverage ratio) – moderbolaget

mkr	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015	30 sep 2015
Balansräkning enligt redovisningsreglerna	2 177 365	2 294 735	2 145 892	1 840 058	2 245 004
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - derivat	-18 977	-16 621	-21 580	-29 556	-42 716
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - repor och värdepapperslån	5 447	8 471	8 312	4 792	8 606
<i>Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, brutto (före justeringar för konverteringsfaktorer)</i>	<i>539 151</i>	<i>531 167</i>	<i>525 339</i>	<i>530 343</i>	<i>524 456</i>
<i>Avdrag från tillgångar utanför balansräkningen efter tillämpning av konverteringsfaktorer</i>	<i>-347 254</i>	<i>-343 000</i>	<i>-335 227</i>	<i>-338 334</i>	<i>-337 337</i>
Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, netto	191 897	188 167	190 112	192 009	187 120
Ytterligare justeringar	-563 981	-8 361	-7 500	-5 880	-6 393
Tillgångar som bruttosoliditetsgraden beräknas på	1 791 751	2 466 391	2 315 236	2 001 423	2 391 621
Kapital som bruttosoliditetsgraden kan beräknas på					
Primärkapital	108 898	107 453	101 931	102 557	101 470
Bruttosoliditetsgrad					
Bruttosoliditetsgrad beräknat på primärkapital	6,1%	4,4%	4,4%	5,1%	4,2%

AVLÄMNANDE AV RAPPORT

Härmed avlämnas denna delårsrapport.

Stockholm den 19 oktober 2016

Anders Bouvin
President and Group Chief Executive

PRESS- OCH TELEFONKONFERENS

Press- och analytikerkonferens arrangeras på bankens huvudkontor den 19 oktober klockan 09.00.

Telefonkonferens arrangeras den 19 oktober klockan 11.00.

Pressmeddelande, presentationsmaterial, Faktabok och inspelning av telefonkonferens finns tillgängligt på handelsbanken.se/ir.

Delårsrapporten för perioden januari – december 2016 publiceras den 8 februari 2017.

Ytterligare information lämnas av:

Anders Bouvin, President and Group Chief Executive
telefon 08-22 92 20

Rolf Marquardt, CFO
telefon 08-22 92 20

Mikael Hallåker, Head of Investor Relations
telefon 08-701 29 95, miha11@handelsbanken.se

Revisorernas rapport avseende översiktlig granskning av delårsrapport

Till styrelsen i Svenska Handelsbanken AB (publ) Org nr 502007-7862

INLEDNING

Vi har utfört en översiktlig granskning av delårsrapporten för Svenska Handelsbanken AB (publ) per 30 september 2016 och den niomånadersperiod som slutade per detta datum. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta och presentera denna delårsrapport i enlighet med IAS 34 och lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Vårt ansvar är att uttala en slutsats om denna delårsrapport grundad på vår översiktliga granskning.

DEN ÖVERSIKTLIGA GRANSKNINGENS INRIKTNING OCH OMFATTNING

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med International Standard on Review Engagements ISRE 2410 *Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation utförd av företagens valda revisorer*. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för finansiella frågor och redovisningsfrågor, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan

inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsädel i övrigt har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

SLUTSATS

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad för koncernens del i enlighet med IAS 34 och lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt för moderbolagets del i enlighet med lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

Stockholm den 19 oktober 2016

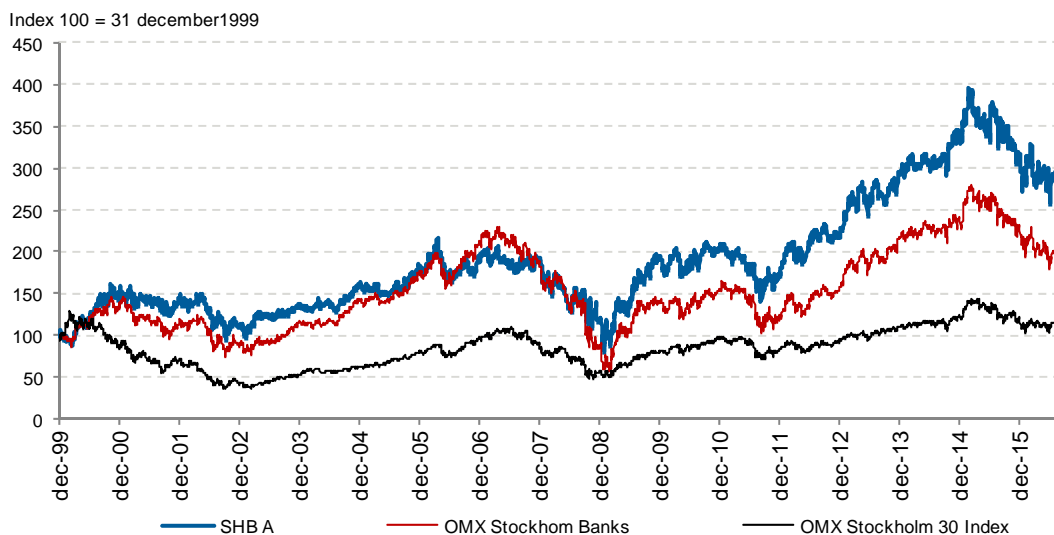
KPMG AB
Anders Bäckström, Auktoriserad revisor

Ernst & Young AB
Jesper Nilsson, Auktoriserad revisor

Aktiekursutveckling och övrig information

Den svenska aktiemarknaden sjönk under årets nio första månader med 1%. Stockholmsbörsens bankindex minskade med 2%. Handelsbankens A-aktie stängde på 117,90 kronor, en uppgång med 4%, men inklusive lämnad utdelning på 6,00 kronor uppgick totalavkastningen till 10%. Sedan millennieskiftet har Handelsbanksaktien, exklusive utdelningar, stigit med 231% samtidigt som Stockholmsbörsen ökat med 20%.

KURSUUTVECKLING SEDAN 31 DEC 1999

ANALYTIKER SOM FÖLJER BANKEN

Bolag	Analytiker	E-postadress
ABG SUNDAL COLLIER	Magnus Andersson	magnus.andersson@abgsc.se
ARCTIC SECURITIES	Roy Tilley	roy.tilley@arcticsec.no
AUTONOMOUS	Jacob Kruse	jkruise@autonomous-research.com
BANK OF AMERICA MERRILL LYNCH	Johan Ekblom	johan.ekblom@baml.com
BARCLAYS	Paulina Sokolova	paulina.x.sokolova@barclays.com
BERENBERG BANK	Adam Barrass	adam.barrass@berenberg.com
CARNEGIE	Tobias Kaj	tobias.kaj@carnegie.se
CITIGROUP	Ronit Ghose	ronit.ghose@citi.com
CREDIT SUISSE	Jan Wolter	jan.wolter@credit-suisse.com
DANSKE BANK	Matti Ahokas	matti.ahokas@danskebank.com
DEUTSCHE BANK	Omar Keenan	omar.keenan@db.com
DNB	Nicholas McBeath	nicholas.mcbeath@dnb.se
EVLI	Jaakko Tyrväinen	jaakko.tyrvainen@evli.com
EXANE BNP PARIBAS	Andreas Håkansson	andreas.hakansson@exanebnpparibas.com
GOLDMAN SACHS	Willies Palermo	willies.palermo@gs.com
J P MORGAN	Daniel Do-Thoi	daniel.do-thoi@jpmorgan.com
KEEFE, BRUYETTE & WOODS	Karl Morris	kmorris@kbw.com
MACQUARIE SECURITIES	Edward Firth	edward.firth@macquarie.com
MEDIOBANCA	Riccardo Rovere	riccardo.rovere@mediobanca.it
MORGAN STANLEY	Chris Manners	chris.manners@morganstanley.com
NORDEA	Richard Henze	rickard.henze@nordea.com
PARETO	Vegard Eid Mediås	Vegard.Eid.Medias@paretosec.com
ROYAL BANK OF CANADA	Adrian Cighi	adrian.cighi@rbccm.com
SEB ENSKILDA EQUITIES	Peter Kessiakoff	peter.kessiakoff@seb.se
SOCIETE GENERALE	Geoff Dawes	geoff.dawes@sgcib.com
SPAREBANK 1 MARKETS	Odd Weidel	odd.weidel@sb1markets.no
SWEDBANK	Adonis Catic	adonis.catic@swedbank.no
UBS	Anton Kryachok	anton-a.kryachok@ubs.com

Handelsbanken

Svenska Handelsbanken AB (publ), Organisationsnummer 502007-7862
106 70 Stockholm, Telefon 08-701 10 00, handelsbanken.se